

RISØR KOMMUNE

BUDSJETT 2017

Vedtatt av Risør bystyre 15.12.2016, politisk sak 203/16, arkivsak 2016/1350

Vi skal vokse

- gjennom kunnskap, regional utvikling og attraktivitet

INNHold

1) Vedtak	3
2) Rådmannens innstilling	8
3) Innledning	11
4) Tidsplan og organisering av arbeidet.....	12
5) Viktige punkter på fellesområdene for 2017	14
5.1 Lønn / Personell.....	14
5.2 Renteutgifter	14
5.3 Skatt og rammetilskudd.....	15
5.4 Pensjonskostnader & premieavvik	16
5.5 Læringer	17
5.6 Utbytte Agder Energi	17
5.7 MVA-kompensasjon på investeringer	17
5.8 Regionalstøtte – red. sats ARBEIDSGIVERAVGIFT	17
5.9 Statlige finansierungsordninger.....	17
6) Driftsbudsjettet - fellesområdene	19
6.1 Fordeling av initielle rammer for 2017	19
6.2 Felles inntekter og utgifter	23
6.3 Felles Avsetninger	25
7) Enhetene.....	27
7.1 Rådmannen	27
7.2 Enhet for støttefunksjoner	29
7.3 Enhet for habilitering.....	31
7.4 Enhet for omsorg	34
7.5 Enhet for kultur	37
7.6 Enhet for plan & byggesak	40
7.7 VAR – Vann, Avløp og feier (selvkostområdene)	41
7.8 Enhet for eiendom & tekniske tjenester	43
7.9 Enhet for barnehage, barneskole & PPT	46
7.10 Enhet for ungdomsskole og voksenopplæring	49
7.11 Helse & sosial (NAV, Barnevern & Helsetjenester).....	51
7.12 Omorganisering til Enhet for bosetting & integrering	54
8) Investeringer i 2017.....	57
8.1 Investeringsbudsjettet 2017	57
9) Vurderinger	60
9.1 Statsbudsjettets betydning for Risør kommune.....	60
9.2 Driftsbudsjettet	63
9.3 Investeringsbudsjettet	71
9.4 Prosess for investeringsbudsjettet	72
10) Rådmannens konklusjon	73

1) Vedtak

Rådmannens budsjettforslag ble behandlet i bystyret 15. desember 2016 (PS 103/16) med følgende vedtak:

Med hjemmel i KommuneLOvens §§ 45 og 46 vedtas følgende budsjett for 2017

1	Avgifter og betalingssatser																				
a	I medhold av eiendomsskatteloven §§ 2 og 3 skrives eiendomsskatten for 2017 ut for hele kommunen. Eiendomsskattesatsen settes til 7 promille. For boligdelen av eiendommer (herunder fritidseiendommer) som ikke benyttes til næringsvirksomhet gjelder en reduksjonsfaktor på 50 prosent av takstverdi. Eiendomsskatten skal betales i seks terminer. Ved taksering og utskrivning av eiendomsskatt benytter kommunen tidligere vedtatte skattevedtekter. Eiendomsskattegrunnlaget holdes uendret fra 2016.																				
b	Følgende kommunale avgiftssatser (VAR) endres med virkning fra 1.1.2017: Vann (uendret) og Avløp (økning 5 %) <u>Husholdninger</u> Abonnementsavgift, vann kr.1.386,- (uendret) Abonnementsavgift, avløp kr.1.785,- (tidligere kr.1.700) <u>Næring</u> Abonnementsavgift, vann kr.1.386,- (uendret) Abonnementsavgift, avløp kr.1.785,- (tidligere kr.1.700) <u>Forbruksgebyr</u> I tillegg kommer forbruksgebyr på: Vann kr. 7,34 pr m3 (Uendret) Avløp kr.12,40 pr m3 (tidligere kr.11,81) <u>Engangsavgifter (tilkobling)</u> Vann kr. 7 000,- (uendret) Avløp kr. 7 000,- (uendret) <u>Leie vannmåler</u> Vannmålerleie kr.341,78 pr år (uendret) Renovasjon (gebyr settes av RTA) Renovasjon – helårsabonnement kr.2.906,- pr år (tidligere kr.2.920) Hytterrenovasjonen differensieres i kategorier ihht vedlagt brev fra RTA <table><tr><th>Kategori</th><th>Fast del</th><th>Volum del</th><th>Sum årsgebyr</th></tr><tr><td>A- Std hytteabonnementet</td><td>728</td><td>800</td><td>1.528</td></tr><tr><td>B- Innlandshytter</td><td>728</td><td>500</td><td>1.228</td></tr><tr><td>C- Innlandshytter LNF</td><td>728</td><td>150</td><td>878</td></tr><tr><td>Leie sorteringsbu</td><td></td><td></td><td>400</td></tr></table>	Kategori	Fast del	Volum del	Sum årsgebyr	A- Std hytteabonnementet	728	800	1.528	B- Innlandshytter	728	500	1.228	C- Innlandshytter LNF	728	150	878	Leie sorteringsbu			400
Kategori	Fast del	Volum del	Sum årsgebyr																		
A- Std hytteabonnementet	728	800	1.528																		
B- Innlandshytter	728	500	1.228																		
C- Innlandshytter LNF	728	150	878																		
Leie sorteringsbu			400																		

	Feieravgift (økning 21,6 %) Feieravgift kr.270,00 pr. år for 1 pipe (tidligere kr.222) Tilleggs pipe kr.270,00 pr år (tidligere kr.222) Slamgebyr (uendret – gebyr settes av RTA) Slamgebyr m/wc kr.1.080,- (uendret) Slamgebyr fritidsbolig kr.540,- (uendret) Slamgebyr tett tank kr.2.160,- (uendret) Slamgebyr ekstra tømning kr.540,- pr m3 (uendret) Slamgebyr nødtømming (innen 24t) kr.1.950,-. (uendret) Bomtut ekstra tømning kr.500,- (pr gang) Alle priser er pr. år og eksklusiv mva.																						
c	Betaling for kommunale båtplasser økes med 2,5 %, samt engangsgebyr for venteliste kr.500,-.																						
d	Betalingssatser pr måned i Skolefritidsordningen, SFO, økes med 3 % med virkning fra 1/8-2017.																						
e	Oppholdsbetaling i kommunale barnehager følger til enhver tid regjeringens maks-satser. <table border="1"> <thead> <tr> <th>2016- satser</th><th>Forslag Sb 2017</th></tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Kr.2.655</td><td>Kr.2.730</td></tr> </tbody> </table> Betaling for kost i kommunale barnehager økes fra kr.300 til kr.350	2016- satser	Forslag Sb 2017	Kr.2.655	Kr.2.730																		
2016- satser	Forslag Sb 2017																						
Kr.2.655	Kr.2.730																						
f	Satser for tilskudd til barn i private barnehager settes som følger: <table border="1"> <thead> <tr> <th>Private barnehager</th><th>Driftstilskudd heltidsplass pr år</th></tr> </thead> <tbody> <tr> <td>0-2 år</td><td>208 326,98</td></tr> <tr> <td>3-6 år</td><td>100 466,32</td></tr> <tr> <td colspan="2">Kapitaltilskudd (nasj.satser-2017)</td></tr> <tr> <td>Byggeår tom 2008</td><td>8.600</td></tr> <tr> <td>Byggeår 2009-2011</td><td>14.400</td></tr> <tr> <td>Byggeår 2012-2014</td><td>16.800</td></tr> <tr> <td>Byggeår 2015-2017</td><td>20.900</td></tr> <tr> <td colspan="2">Tilskudd åpne barnehage (0-6 år)</td></tr> <tr> <td>6-15 timer Sone 2</td><td>19.800</td></tr> <tr> <td>16+ timer Sone 2</td><td>27.100</td></tr> </tbody> </table>	Private barnehager	Driftstilskudd heltidsplass pr år	0-2 år	208 326,98	3-6 år	100 466,32	Kapitaltilskudd (nasj.satser-2017)		Byggeår tom 2008	8.600	Byggeår 2009-2011	14.400	Byggeår 2012-2014	16.800	Byggeår 2015-2017	20.900	Tilskudd åpne barnehage (0-6 år)		6-15 timer Sone 2	19.800	16+ timer Sone 2	27.100
Private barnehager	Driftstilskudd heltidsplass pr år																						
0-2 år	208 326,98																						
3-6 år	100 466,32																						
Kapitaltilskudd (nasj.satser-2017)																							
Byggeår tom 2008	8.600																						
Byggeår 2009-2011	14.400																						
Byggeår 2012-2014	16.800																						
Byggeår 2015-2017	20.900																						
Tilskudd åpne barnehage (0-6 år)																							
6-15 timer Sone 2	19.800																						
16+ timer Sone 2	27.100																						
g	Gebyrer innen Plan og Byggesak økes med Konsumprisindeksen (KPI), samt mindre tekstuelle endringer i §§ 3, 7, 12 og 34. (Se vedlegg for spesifisering)																						
h	Øvrige kommunale gebyrer omtalt i gjeldende gebyrregulativ, økes generelt med 3 %. De nye betalingssatsene gjøres gjeldende fra 1.1.2017 – gitt at de enkelte gebyrregulativ ikke sier noe annet.																						
2	Bystyret godkjenner de investeringer som er vist i saksforarbeidet og investeringene for 2017 finansieres som følger (i hele 1000) <table border="1"> <thead> <tr> <th>Finansiering av investeringer</th><th>2017</th></tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Sum investeringskostnad</td><td>60 650</td></tr> <tr> <td>Sum finansiering mva-kompensasjon</td><td>-5 420</td></tr> <tr> <td>Sum finansiering tilskudd/fond</td><td>-8 290</td></tr> <tr> <td>Sum finansiering Lån</td><td>-46 940</td></tr> <tr> <td>Herav innenfor selvkostområdene</td><td>8 960</td></tr> <tr> <td>Lånebehov eks Selvkostområdene</td><td>-37 980</td></tr> </tbody> </table>	Finansiering av investeringer	2017	Sum investeringskostnad	60 650	Sum finansiering mva-kompensasjon	-5 420	Sum finansiering tilskudd/fond	-8 290	Sum finansiering Lån	-46 940	Herav innenfor selvkostområdene	8 960	Lånebehov eks Selvkostområdene	-37 980								
Finansiering av investeringer	2017																						
Sum investeringskostnad	60 650																						
Sum finansiering mva-kompensasjon	-5 420																						
Sum finansiering tilskudd/fond	-8 290																						
Sum finansiering Lån	-46 940																						
Herav innenfor selvkostområdene	8 960																						
Lånebehov eks Selvkostområdene	-37 980																						

	Lånefinansieringen tas opp ihht vedtatt finansreglement med nedbetalingstid 30 år.																																																																										
3	Det fastsettes følgende netto driftsrammer for budsjettet i 2017:																																																																										
	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Rådmanens forslag</th><th>Rådm.forslag Budsjett 2017</th><th>Formannskap ets vedtak 1/12-16</th><th>Bystyrets vedtak 15/12- 16</th></tr> </thead> <tbody> <tr><td>Rådmannen</td><td>24 665 000</td><td>25 315 000</td><td>25 355 000</td></tr> <tr><td>Støttefunksjoner</td><td>10 618 000</td><td>10 618 000</td><td>10 618 000</td></tr> <tr><td>Habilitering</td><td>29 122 000</td><td>29 122 000</td><td>29 122 000</td></tr> <tr><td>Omsorg</td><td>103 126 000</td><td>103 126 000</td><td>103 126 000</td></tr> <tr><td>Kultur</td><td>10 050 000</td><td>10 450 000</td><td>10 600 000</td></tr> <tr><td>Plan og byggesak</td><td>1 145 000</td><td>1 145 000</td><td>1 145 000</td></tr> <tr><td>VAR</td><td>0</td><td>0</td><td>0</td></tr> <tr><td>Eiendom og tekniske tjenester</td><td>24 878 000</td><td>24 878 000</td><td>25 028 000</td></tr> <tr><td>Barnehage og barneskole</td><td>95 449 000</td><td>96 249 000</td><td>95 449 000</td></tr> <tr><td>Ungdomskole</td><td>24 381 000</td><td>24 681 000</td><td>24 681 000</td></tr> <tr><td>Helse & sosial</td><td>38 220 000</td><td>38 220 000</td><td>38 220 000</td></tr> <tr><td>Bosetting & Integrering</td><td>-13 236 000</td><td>-13 236 000</td><td>-13 236 000</td></tr> <tr><td>Sum driftsenhetene</td><td>348 418 000</td><td>350 568 000</td><td>350 108 000</td></tr> <tr><td>Felles</td><td>-370 573 000</td><td>-371 473 000</td><td>-371 713 000</td></tr> <tr><td>Avsetninger</td><td>22 155 000</td><td>20 805 000</td><td>21 605 000</td></tr> <tr><td>Sum fellesområdene</td><td>-348 418 000</td><td>-350 668 000</td><td>-350 108 000</td></tr> <tr><td>Kontrollsum</td><td>0</td><td>-100 000</td><td>0</td></tr> </tbody> </table>	Rådmanens forslag	Rådm.forslag Budsjett 2017	Formannskap ets vedtak 1/12-16	Bystyrets vedtak 15/12- 16	Rådmannen	24 665 000	25 315 000	25 355 000	Støttefunksjoner	10 618 000	10 618 000	10 618 000	Habilitering	29 122 000	29 122 000	29 122 000	Omsorg	103 126 000	103 126 000	103 126 000	Kultur	10 050 000	10 450 000	10 600 000	Plan og byggesak	1 145 000	1 145 000	1 145 000	VAR	0	0	0	Eiendom og tekniske tjenester	24 878 000	24 878 000	25 028 000	Barnehage og barneskole	95 449 000	96 249 000	95 449 000	Ungdomskole	24 381 000	24 681 000	24 681 000	Helse & sosial	38 220 000	38 220 000	38 220 000	Bosetting & Integrering	-13 236 000	-13 236 000	-13 236 000	Sum driftsenhetene	348 418 000	350 568 000	350 108 000	Felles	-370 573 000	-371 473 000	-371 713 000	Avsetninger	22 155 000	20 805 000	21 605 000	Sum fellesområdene	-348 418 000	-350 668 000	-350 108 000	Kontrollsum	0	-100 000	0		
Rådmanens forslag	Rådm.forslag Budsjett 2017	Formannskap ets vedtak 1/12-16	Bystyrets vedtak 15/12- 16																																																																								
Rådmannen	24 665 000	25 315 000	25 355 000																																																																								
Støttefunksjoner	10 618 000	10 618 000	10 618 000																																																																								
Habilitering	29 122 000	29 122 000	29 122 000																																																																								
Omsorg	103 126 000	103 126 000	103 126 000																																																																								
Kultur	10 050 000	10 450 000	10 600 000																																																																								
Plan og byggesak	1 145 000	1 145 000	1 145 000																																																																								
VAR	0	0	0																																																																								
Eiendom og tekniske tjenester	24 878 000	24 878 000	25 028 000																																																																								
Barnehage og barneskole	95 449 000	96 249 000	95 449 000																																																																								
Ungdomskole	24 381 000	24 681 000	24 681 000																																																																								
Helse & sosial	38 220 000	38 220 000	38 220 000																																																																								
Bosetting & Integrering	-13 236 000	-13 236 000	-13 236 000																																																																								
Sum driftsenhetene	348 418 000	350 568 000	350 108 000																																																																								
Felles	-370 573 000	-371 473 000	-371 713 000																																																																								
Avsetninger	22 155 000	20 805 000	21 605 000																																																																								
Sum fellesområdene	-348 418 000	-350 668 000	-350 108 000																																																																								
Kontrollsum	0	-100 000	0																																																																								
4	Det framlagte forslag til budsjett for Risør kommune for 2017 vedtas med de investeringer og de netto driftsrammer som framkommer i saksforarbeidet med de endringer som framgår av formannskapets behandling.																																																																										

Formannskapets innstilling vedtas med følgende endringer:

1	• Det settes av 400.000 til styrking av vedlikehold av kommunal eiendom • Det settes av 400.000 til økt bemanning av heltidsstillinger innen helse- og omsorgssektoren • Kostnad på kr. 500.000 til etablering av en klasse mer fra høsten 2017 på Risør barneskole strykes • Kostnad på kr. 300.000,- til støttefunksjon rundt spesialundervisning på Sønedeled skole strykes
2	«Overfinansiering» fra disposisjonsfond i formannskapets vedtak strykes med kr.100.000
3	Parkeringsavgiften i perioden 1. september – 1. mai reduseres til halvparten av dagens avgift. Anslått innteksttap, kr.345.000,-, dekkes inn ved økning i sommerhalvåret på ca ¼ påslag i parkeringsavgiften.
4	Bystyret bevilger kr.150.000 til prosjektoppstart utredning av rehabilitering av idrettsbygget med svømmehall, eventuelt bygging av ny svømmehall. Saken legges frem for bystyret medio 2017. Kostnad tas fra disposisjonsfond.
5	Risør bystyre bevilger kr.150.000 til prosjektet Alfreds Hus. Inndekning disposisjonsfond.

Vedtaket medfører følgende endringer fra Rådmannens innstilling

	Beløp	Enhet
1 Kjøp av tid i Terapibasseng Sørlandet Helsepark	200 000	KUL
2 Økt stilling sosiallærer Risør ungdomsskole	300 000	USK
3 Tilskudd til Risør Kystkultursenter	100 000	KUL
4 Juristkompetanse Rådmannen	300 000	RÅD
5 Videreføre byantikvar i samarbeid med Kragerø	350 000	RÅD
6 Tilskudd til Regatta M32	100 000	KUL
7 Nytt lydutstyr Formannskapsmøter	40 000	RÅD
8 Kutt i HP-tiltak "stillinger i helse og omsorg"	-50 000	FELLES AVS
9 Kutt i HP-tiltak " vedlikehold kommunal eiendom"	-500 000	FELLES AVS
10 Utredning rehabiliter Svømmehall, alt ny svømmehall	150 000	ETT

11	Tilskudd til prosjektet "Alfreds Hus"	150 000	KUL
12	Parkeringsavgiften i perioden 1. september - 1. mai reduseres til halvparten av dagens avgift. Anslått inntektstap på kr 345 000,- dekkes inn ved økning i sommerhalvåret på ca 1/4 påslag i parkeringsavgiften	0	ETT
13	Finansiering fra Disposisjonsfond	-1 140 000	FELLES AVS
Kontrollsum vedtak med økonomisk konsekvens			0
14	Investering ladestasjon for El-biler (lånefinansieres)	250 000	INV

Tekstforslag:

1	Ordfører og rådmann arbeider politisk og administrativ for en rasket mulig utbygging av gang- og sykkelvei på Kvernvikveien for å få gjennomført det vedtak og utnytte den bevilgning som ligger i kommunens budsjett for 2017.
2	Kommunens satsing på flere lærlinger fortsetter. Det legges til rette for inntak av flest mulig lærlinger innen så mange tjenesteenheter som mulig. Bystyret har vedtatt at kommunen skal ha inntil 20 lærlinger, og dette målet bør nåes om mulig.
3	Rådmannen utreder sak til bystyret i løpet av 2017 om at Nullhus settes som standard for alle nybygg i kommunal regi, og passivhus-standard ved rehabilitering som kategoriseres som en hovedombygging av all kommunal bygningsmasse, der det er mulig å gjennomføre bygningsteknisk.
4	Som et ledd i økt satsning på realfag i skole, barnehage og bærekraftig økosystemer, igangsettes et forprosjekt i 2017 for å se på mulighet for å gjennomføre Risør Økopark etter Tingvoll-modellen. Hva kan Risør Økopark inneholde og hvem er prosjektet tenkt rettet mot: Skolehage, en unik undervisningsarena, som gir elever og andre impulser til å bli glad i naturen, respektere alt levende og få innsikt i økologiske sammenhenger. Bioenergisenter, et kompetansesenter som vil øke kunnskapen om sol- og bioenergi Demonstrasjonshage for småhagebrukere hvor man får tips og veiledning om hvordan grønnsaker, urter og bær kan dyrkes på en økologisk forsvarlig måte. Prosjektet vil kunne rettes mot Risør Skolene – Barnehagene – Integreringsarena – Rus/Psykiatri – Eldresentre – Unge arbeidsledige og for turister og fastboende. Forprosjektet legges frem for Bystyret.
5	Risør kommune gjør en evaluering i løpet av 2017 av dagens kollektivtilbud vurdert opp mot dagens trender og fremtidige behov. Evalueringen skal rettes mot et fleksibelt kollektivtilbud i distriktene, tilbringertjeneste og arbeidspendling i og utenfor kommunen.
6	Risør kommune må ha et tydelig mål om å bli klimanøytral. Bystyret ber rådmannen i løpet av første halvår 2017 kommer tilbake til bystyret med en egen sak der veien mot en klimanøytral Risør kommune beskrives og vurderes. Begrunnelsene: Risør har i løpet av det siste året hatt et målrettet klima- og miljøarbeid. Det er blant annet gjort tydelige grep for innføring av flere el-biler i alle kommunenes tjenester og flere andre klima-tiltak. Det er viktig at bystyret i løpet av første halvår 2017 vedtar et tydelig og ambisiøst klimamål. Dette vil også være en rettesnor for arbeidet med en rullering av vår energi- og klimaplan som skal gjennomføres i 2017. Det vil også få konsekvenser for hvordan kommunen planlegger og drifter kommunale bygg. Det vil også bli økonomiske konsekvenser av de klimavalg kommunen gjør. Derfor tas forslaget opp her under budsjettdebatten. Arendal kommune vedtok allerede i 2009 å arbeide mot å bli klimanøytrale og har gjort tydelige og store målbare skritt mot å bli klimanøytrale. Det samme har seinere skjedd i Kristiansand kommune og Aust-Agder fylkeskommune. Det kommunen mangler på å bli klimanøytrale kompenseres med kjøp av klimakvoter. Om Risør skal følge denne praksis får vi komme tilbake til når bystyret behandler saken.

	Risør kommune har gjennom medlemskap i Klimapartner og Miljøfyrtårn gode målemetoder for vårt klimaregnskap. Arendal kommune er også raus med å dele sine erfaringer og måleredskaper. Arbeider mot å bli klimanøytral starter med å få en god oversikt over egne CO2-utslipp. For en kommune dreier det seg normalt om transport og oppvarming og drift av kommunale bygninger. Når man har oversikten, må alle utslipp gjennomgås og deretter vurderes om hvordan utslippene reduseres. Dette arbeidet er allerede godt i gang i kommunen, men det trengs en overordnet målsetting forankret i bystyret. Kommunens arbeid for miljø og klima henger nært sammen med internasjonale mål i henhold til Parisavtalen og Stortingets mål om at Norge skal bli klimanøytrale innen 2030. Norge har fra før bestemt at utslippene skal kuttes til 40 prosent under 1990-nivå innen 2030. Det er derfor på høy tid at Risør kommune ytterligere øker oppmerksomheten om miljø og klima både i handling og overordnet strategi.
7	"Behovsplan barnehager" fra 2013 gjennomgås og justeres med siste grunnlagsdata og rådmannens kommentarer. Eventuelt kan planen rulleres. Komitebehandles
8	Risør kommune starter et prosjekt som omhandler kontroll av avløpsvann fra eneboliger/fritidsboliger samt næringseiendom. Rådmannen får fullmakt til å innhente ekstra hjelp. Inndekning: VA budsjettet belastes.

2) Rådmannens innstilling

Med hjemmel i kommunelovens §§ 45 og 46 vedtas følgende budsjett for 2017:

1) Avgifter og betalingssatser

- a) I medhold av eiendomsskatteloven §§ 2 og 3 skrives eiendomsskatten for 2017 ut for hele kommunen.

Eiendomsskattesatsen settes til 7 promille.

For boligdelen av eiendommer (herunder fritidseiendommer) som ikke benyttes til næringsvirksomhet gjelder en reduksjonsfaktor på 50 prosent av takstverdi.

Eiendomsskatten skal betales i seks terminer.

Ved taksering og utskriving av eiendomsskatt benytter kommunen tidligere vedtatte skattevedtekter.

Eiendomsskattegrunnlaget holdes uendret fra 2016.

- b) Følgende kommunale avgiftssatser (VAR) endres med virkning fra 1.1.2017:

Vann (uendret) og Avløp (økning 5 %)

Husholdninger

Abonnementsavgift, vann kr.1.386,- (uendret)

Abonnementsavgift, avløp kr.1.785,- (tidligere kr.1.700)

Næring

Abonnementsavgift, vann kr.1.386,- (uendret)

Abonnementsavgift, avløp kr.1.785,- (tidligere kr.1.700)

Forbruksgebyr

I tillegg kommer forbruksgebyr på:

Vann kr. 7,34 pr m³ (Uendret)

Avløp kr.12,40 pr m³ (tidligere kr.11,81)

Engangsavgifter (tilkobling)

Vann kr. 7 000,- (uendret)

Avløp kr. 7 000,- (uendret)

Leie vannmåler

Vannmålerleie kr.341,78 pr år (uendret)

Renovasjon (gebyr settes av RTA)

Renovasjon – helårsabonnement kr.2.906,- pr år (tidligere kr.2.920)

Hytterrenovasjonen differensieres i kategorier ihht vedlagt brev fra RTA

Kategori	Fast del	Volum del	Sum årsgebyr
D- Std hytteabonnementet	728	800	1.528
E- Innlandshytter	728	500	1.228
F- Innlandshytter LNF	728	150	878
Leie sorteringsbu			400

Feieravgift (økning 21,6 %)

Feieravgift kr.270,00 pr. år for 1 pipe (tidligere kr.222)

Tilleggs pipe kr.270,00 pr år (tidligere kr.222)

Slangebyr (uendret – gebyr settes av RTA)

Slangebyr m/wc kr.1.080,- (uendret)

Slangebyr fritidsbolig kr.540,- (uendret)

Slangebyr tett tank kr.2.160,- (uendret)

Slangebyr ekstra tømning kr.540,- pr m3 (uendret)

Slangebyr nødtømming (innen 24t) kr.1.950,- (uendret)

Bomtur ekstra tømning kr.500,- (pr gang)

Alle priser er pr. år og eksklusiv mva.

- c) Betaling for kommunale båtplasser økes med 2,5 %, samt engangsgebyr for venteliste kr.500,-. (se vedlegg for spesifisering av satser)
- d) Betalingssatser pr måned i Skolefritidsordningen, SFO, økes med 3 % med virkning fra 1/8-2017.
- e) Oppholdsbetaling i kommunale barnehager følger til enhver tid regjeringens maks-satser.

2016- satser	Forslag Sb 2017
Kr.2.655	Kr.2.730

- f) Satser for tilskudd til barn i private barnehager settes som følger:

Private barnehager	Driftstilskudd heltidsplass pr år
0-2 år	209 273,56
3-6 år	100 992,20
Kapitaltilskudd (nasj.satser-2017)	
Byggeår tom 2008	8.600
Byggeår 2009-2011	14.400
Byggeår 2012-2014	16.800
Byggeår 2015-2017	20.900
Tilskudd åpne barnehage (0-6 år)	
6-15 timer Sone 2	19.800
16+ timer Sone 2	27.100

- g) Gebyrer innen Plan og Byggesak økes med Konsumprisindeksen (KPI), samt mindre tekstuelle endringer i §§ 3, 7, 12 og 34. (Se vedlegg for spesifisering)
- h) Øvrige kommunale gebyrer som er omtalt i gjeldende gebyrregulativ, økes generelt med 3 %. De nye betalingssatsene gjøres gjeldende fra 1.1.2017 – gitt at de enkelte gebyrregulativ ikke sier noe annet.

- 2) Bystyret godkjenner de investeringer som er vist i saksforarbeidet og investeringene for 2017 finansieres som følger (i hele 1000)

Finansiering av investeringer		2017
Sum investeringskostnad		60 650
Sum finansiering mva-kompensasjon		-5 420
Sum finansiering tilskudd/fond		-8 290
Sum finansiering Lån		-46 940
Herav innenfor selvkostområdene		8 960
Lånebehov eks Selvkostområdene		-37 980

Lånefinansieringen tas opp ihht vedtatt finansreglement med nedbetalingstid 30 år.

- 3) Det fastsettes følgende netto driftsrammer for budsjettet i 2017:

Enhet	Rådmannens budsjett 2017
Rådmannen	24 665 000
Støttefunksjoner	10 618 000
Habilitering	29 122 000
Omsorg	103 126 000
Kultur	10 050 000
Plan og byggesak	1 145 000
VAR	0
Eiendom og tekniske tjenester	24 878 000
Barnehage og barneskole	95 449 000
Ungdomskole	24 381 000
Helse & sosial	38 220 000
Bosetting & Integrering	-13 236 000
Sum driftsenhetene	348 418 000
Felles	-370 573 000
Avsetninger	22 155 000
Sum fellesområdene	-348 418 000
Kontrollsum Balanse	0

- 4) Det fremlagte forslag til budsjett for Risør kommune for 2017 vedtas med de investeringer og de netto driftsrammer som fremkommer i saksforarbeidet.

3) Innledning

I henhold til kommuneloven §§ 45 og 46 skal bystyret innen utgangen av året vedta et bindende budsjett for det kommende kalenderår. Bystyrets budsjett (på det nivå dette er vedtatt) er bindende for det underordnede organ.

Kommunelovens økonomibestemmelser inneholder også et absolutt krav om at budsjettet minst skal ha inndekning for alle driftsutgifter, og at budsjettet skal være realistisk mht driftsnivå.

Rådmannens forslag til årsbudsjett for 2017 er laget med utgangspunkt i St.prp. nr.1 – Statsbudsjettet.

Rådmannens forslag til budsjett er laget med utgangspunkt i kommunens;

- vedtatt budsjett for år 2016
- gjeldende handlingsprogram & økonomiplan (2017-2020)
- omstrukturering av organisasjonen
- øvrige vedtak som medfører økonomiske konsekvenser

Rådmannens hovedmålsetting i arbeidet med årets budsjettarbeid har vært;

Å sikre et fortsatt godt og forsvarlig tjenestetilbud, samt å bedre det økonomiske fundamentet for årene som kommer.

Gitt de forutsetninger budsjettforslaget bygger på – fremmer rådmannen et budsjett for 2017 i balanse.

4) Tidsplan og organisering av arbeidet

Rådmannen har i tråd med tidligere praksis utarbeidet et forslag til budsjett for 2017. Budsjettforslaget er utarbeidet i samarbeid med den enkelte enhet og arbeidet har vært koordinert av økonomisjefen.

Frem til nå har prosessen vært slik;

- Juni 2016 – Utarbeidet foreløpige rammer til enhetene i økonomiplan 2017-2020
- 25.09.2016 – Frist for utarbeidelse og innlevering av enhetenes forslag til rådmann
- 06.10.2016 – Regjeringens forslag til statsbudsjett legges frem
- 12.10.2012 – Budsjettgjennomgang med enhetsledere – nye tall fra statsbudsjettet
- 03.11.2016 – Presentasjon av rådmannens budsjettforslag for bystyret og media. Budsjettforslaget legges ut på hjemmesidene.

Videre prosess blir slik;

- 04.11.2016 - Orientering av ledere og tillitsvalgte i kommunen
- AMU (Arbeidsmiljøutvalget) orienteres om budsjettsaken
- 10.11.2016 – Formannskapet behandler budsjettsaken.
- Formannskapetets budsjettforslag ligger ute til offentlig ettersyn i perioden 10/11 – 15/12 2016
- 15.12.2015 – Bystyret behandler budsjettsaken i eget møte

Det er rådmannens håp at den skriftlige fremstilling som er gitt i saksforarbeidet, samt vedlegg, gir en god innsikt i kommunens etablerte driftsnivå. Det er vårt håp at budsjettdokumentene også gir et godt grunnlag for å kunne vedta budsjett for 2017.

Til orientering er den enkelte enhets virksomhetsplan for 2017 vedlagt budsjettsaken. I tillegg er det utarbeidet detaljbudsjett for alle tjenester og enheter, disse lastes ned på kommunens hjemmeside.

Rådmannen foreslår at etablert praksis med å vedta budsjett på netto driftsrammer for hver av enhetene fortsetter. Samtidig legges det opp til at administrasjonen, formannskap og hovedutvalgene kan foreta budsjettendringer innenfor rammene i det vedtatte økonomi-reglementet. En viktig forutsetning er at budsjettjusteringene ikke går utover de prioriteringer bystyret har vedtatt og at de totale netto driftsrammer ikke endres.

Nederst i tabellene for hver enhet fastsettes "Netto driftsrammer ..." for 2017. For hver enhet følger så en kort kommentar til forutsetninger som er innarbeidet i forslaget. For kommentarer utover dette fra den enkelte enhet, vises det til vedlagte virksomhetsplaner.

5) Viktige punkter på fellesområdene for 2017

Budsjettforslaget for 2017 gir stramme rammer for alle enhetene, men skal være bygget for videreført drift fra 2016. Rådmannens budsjettforslag skal være realistisk, men samtidig optimistisk på mange områder. Det er derfor ikke mulig å gi noen utfyllende liste over alle fallgruvene i budsjettet.

Under følger de antatt største fallgruvene, og utover dette vises det til nærmere omtale i avsnittet om vurderinger.

5.1 LØNN / PERSONELL

Det er til dels store endringer i bemanningen i enkelte enheter fra budsjett 2016 til 2017 som også kan sees i endringen i budsjettert utgift til lønn og sosiale kostnader. Hovedveksten av ansatte kommer innen tjenestene knyttet til mottak av Enslige Mindreårige flyktninger og VIRK. Kostnadsveksten dekkes i hovedsak gjennom økte tilskudd og refusjoner, men organisasjonen eksponerer seg også i stor grad ifht å binde opp årsverk til ordninger som er meget utsatt for faktorer vi ikke kan styre. Dette krever at kommunen rigger driften slik at man har en fleksibel organisasjon som kan omstille seg på kort varsel ved endringer i forutsetningene som er lagt til grunn.

Alle enheter driftes med stram bemanning, og enkelte enheter driftes med en minimumsbemanning som gjør arbeidssituasjonen meget sårbar for tjenestene, og belastende for de ansatte. Det henvises til enhetenes virksomhetsplaner for oversikt over hver enkelt enhets bemanning spesifisert i organisasjonskart.

Budsjettåret 2017 er et år med mellomoppgjør. Vi har avsatt 6,3 millioner til dette oppgjøret. Avsetningen er anslag basert på budsjettert lønnsmasse 2017 og en årslønnsvekst på 2,7 %, minus overheng fra 2016 på 0,9 %. Dersom lønnsoppgjøret blir dyrere enn forutsatt vil rådmannen måtte finne midler i driftsbudsjettet for inndekning av dette.

5.2 RENTEUTGIFTER

Kommunens renteutgifter vil i noen grad kompenseres ved rentekompensasjon fra Husbanken, samt overføringer fra VAR områdene. Vi har lagt til grunn uendret rente gjennom 2017 basert på prognoser fra Kommunalbanken og signaler fra rentemøter i Norges Bank høsten 2016.

Usikkerheten rundt renteutviklingen er relativt stor som følge av økonomisk uro i resten av Europa og verden, oljeprisene og stigende arbeidsledighet.

Rådmannen har lagt til grunn dagens rentesituasjon på de enkelte lånene i gjeldsporteføljen med bakgrunn i sentralbankens signaler om uendret rente gjennom hele året. Der hvor vi har rentebindinger er faste avtaler lagt til grunn.

Ved inngangen av 2017 vil Risør kommune ha en estimert lånebelastning på ca kr.595 mill. Som følge av rentesikringer i låneporteføljen vil gjennomsnittlig rentekostnad i budsjettet bli ca 2,89 %.

5.3 SKATT OG RAMMETILSKUDD

Prognoser fra statsbudsjettet tilsier en vekst i oppgavekorrigerte frie inntekter for Risør kommune på 2,65 % fra 2016-2016 basert på siste befolkningstelling.

Veksten i frie inntekter vurderes som moderat da Risør ligger på nivå med landet for øvrig (2,7 %), og 0,2 % under snittet i fylket (2,9 %).

Realveksten anslås for Risør kommune å bli ca. 0,15 % basert på veksten i frie inntekter korrigert for deflator på 2,5 %.

Realveksten skal dekke demografiendringer, økte pensjonskostnader, satsninger på rusomsorg og helsetjenester, samt å bidra til en styrking av tjenestetilbudet.

Rådmannens budsjettforslag levner lite rom for styrking av tjenestetilbudet, og har lite handlingsrom for endringer i demografi- og pensjonskostnader, men dekker en videreføring av kommunens tjenestetilbud på samme nivå som i 2016.

Rammetilskuddet baserer seg på befolkningen pr 1/7-2016 hvor vi var 6.936 innbyggere, og er gitt ut fra forslag til Statsbudsjett som ble lagt frem 6/10-2016. Endringer i vedtatt Statsbudsjett vil kunne gi utslag på grunnlaget for rammetilskuddet 2017.

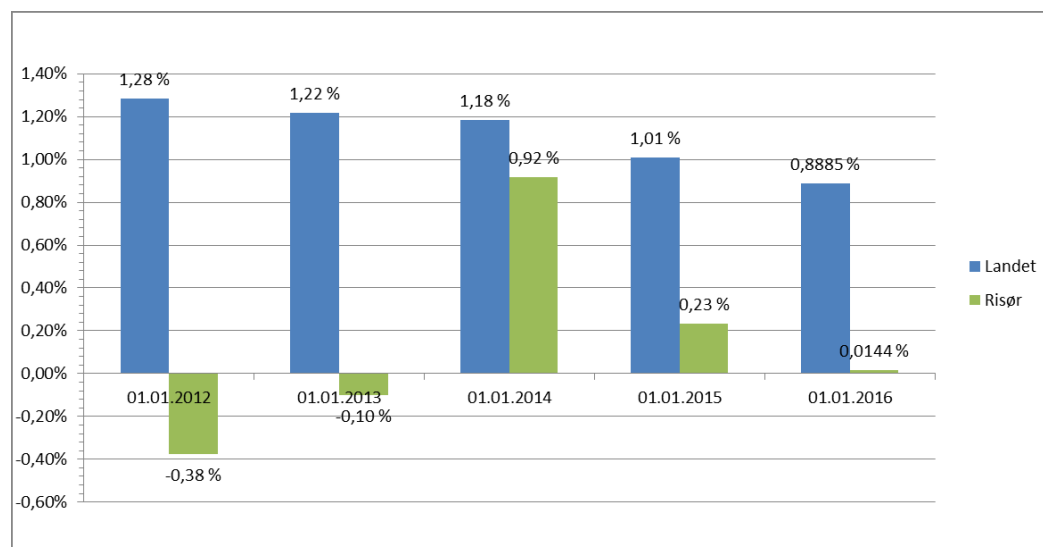
Skatteinntektene i budsjettet er basert på anslag på skatteinngangen på landsnivå (vekst 2,3 %), Risør kommunes gjennomsnittlige skatteinngang (ca 78,5 %), og SSB's befolkningsframskriving for folketallet pr 1/1-2017 (beregnet til 6.954). Skatteanslaget på regnskap og befolkningsframskrivingen inneholder usikkerhetsmomenter knyttet til faktisk befolkningsvekst andre halvår 2016 og skatteutviklingen i samme periode.

Dersom man ser på befolkningsendringen i Risør kommune blir vi færre yngre innbyggere og flere eldre.

Aldersgruppe	01.07.2015	01.07.2016	Endring ant. pers	Endring Utg.behov
0-1 år	129	119	-10	-5,66 %
2-5 år	272	264	-8	-0,59 %
6-15 år	765	752	-13	-1,48 %
16-22 år	638	629	-9	-0,82 %
23-66 år	3 869	3 849	-20	-0,35 %
67-79 år	906	962	56	3,83 %
80-89 år	271	279	8	4,48 %
90+ år	85	82	-3	-6,73 %
Totalt	6 935	6 936	1	

Mens landet totalt har hatt en befolkningsvekst på 0,89 % har Risør kommune hatt en vekst på ca 0,14 %, som innebærer at vi vokser relativt sett mindre enn landet.

Dette får utslag på utgiftsbehovet som dekkes gjennom rammetilskuddet. Siste året har vi vokst i de eldre aldersgruppene, og hatt en nedgang i de yngre og mest kostnadskrevenne aldersgruppene.

Risør kommune er ihht utgiftsbehovs-indeksen 4,8 % dyrere å drifte enn gjennomsnittet av landet. Det er en økning på ca 0,41 % (2016; 4,39 %), som igjen gir en økning rammetilskuddet fra staten sammenlignet med 2016.

Statsbudsjettet har lagt føringer for satsninger innen Rus/Psykiatri og skolehelsetjeneste/helsestasjonstjeneste gjennom særskilte satsninger. Dette er hensyntatt i beregning av driftsrammer for 2017, og har vært med på å legge føringer for rådmannens prioriteringer i fremlagt budsjettforslag.

5.4 PENSJONSKOSTNADER & PREMIEAVVIK

Pensjon er budsjettetert med en forutsetning at tallene fra våre pensjonsleverandører er riktige. Vi har lagt til grunn deres anslag for 2017, men disse vil bli påvirket av mange faktorer gjennom budsjettåret og skaper en viss usikkerhet rundt denne betydelige kostnaden. Det vedvarende lave rentenivået, lønnsvekst og økt levealder medfører at pensjonskostnadene er forventet å øke utover det som kompenseres gjennom deflator med ca 0,75 mrd i makro.

Risør kommune har for driftsåret 2017 lagt inn en lavere beregnet avsetning til pensjonspremie i driftsenhetene innenfor fellesordningen (KLP18) enn i Handlingsprogram/Økonomiplan. Det er basert på foreløpige budsjetter fra KLP ultimo september-16. Det har gitt en kostnadsreduksjon på ca 3,9 mill som er spredt ut over hele virksomheten i budsjettet. Primo 2 tertial-17 vil det foreligge oppdaterte prognoser fra KLP basert på besetningen og pensjonsgrunnlaget inn i 2017. Nye vurderinger om avsatt pensjonskostnad vil da kunne gjøres.

Risør kommune har et stort akkumulert premieavvik som amortiseres over 15, 10 og 7 år. Dette medfører at vi skyver kostnader foran oss, og denne økende kostnaden (amortiseringsbeløpene) reduserer handlingsrommet til øvrig drift.

Rådmannen har de sist to budsjettårene gjort viktige grep for å angripe utfordringen, og i 2017 har rådmannen budsjettetert full amortiseringskostnad og

ingen premieavvikinntekt. Risør kommune vil fremdeles få premieavvikinntekt på pensjonen, men vil da kunne styre størrelsen på denne gjennom bruk av premiefond i KLP. Inntekten kommunen får ved avslutning av regnskapet vil da kunne avsettes til disposisjonsfond for premieavvik.

5.5 LÆRLINGER

Det er budsjettert med at Risør kommune vil ha 15 lærlinger i 2017. I bystyrets vedtak høsten 2015 ble det besluttet at rådmannen skulle tilstrebe å ta inn 20 lærlinger i 2016. Rådmannen har vurdert situasjonen slik at det er lite sannsynlig at vi får 10 nye kvalifiserte kandidater innenfor fagfeltene som kommunen kan tilby lærlinger, og ønsker dermed ikke å «reservere» ca kr.840.000 til denne kostnaden i budsjettet. Rådmannen vil allikevel jobbe med å ta inn ytterligere 5 lærlinger utover disse 15 også i 2017, men vil da søke handlingsrom i budsjettet gjennom året. Konsekvensen av å «reservere» disse ca kr.840.000 i budsjettet, vil være ytterligere kutt i alle driftsenhetene som ikke rådmannen finner fornuftig.

5.6 UTBYTTE AGDER ENERGI

Utbytte fra Agder Energi (AE) er satt til kr.6.786.000,- og er basert på selskapets utbyttepolitikk. Selskapet legger til grunn et «minimumsresultat» på kr.400 mill til utdeling av utbytte, og 60 % av resultatet utover dette. Eierne besluttet i 2015 å redusere utbyttegulvet fra 500 mill til 400 mill. I budsjettet for 2013 ble det anbefalt av rådmannen å legges til grunn et fast utbyttegrunnlag i budsjettene fremover på 700 mill for å ha en stabil utbytteinntekt i budsjettet og planperioden fremover. Avvik fra det budsjetterte resultatet blir inndeckt av, eller overført til, disposisjonsfond ved årsavslutning. Risør kommune har 1,17 % av aksjene i AE.

5.7 MVA-KOMPENSASJON PÅ INVESTERINGER

All mva-kompensasjon føres direkte i investeringsregnskapet og inngår som en del av finansieringen av prosjektene.

5.8 REGIONALSTØTTE – RED. SATS ARBEIDSGIVERAVGIFT

Risør kommune fikk fra 1/7-2014 redusert sats på arbeidsgiveravgift sammen med 30 andre kommuner i landet. Risør kommune ble trukket ca 9,3 mill i rammetilskudd i 2015 som følge av endringen, og det var stor usikkerhet om hvordan videre behandling av dette uttrekket ville bli i årene fremover.

I kommuneproposisjonen som ble lagt frem i mai-15 ble det varslet at trekket ville bli nedtrappet jevnt over de neste 5 årene, frem mot 2020.

Risør kommune blir dermed trukket ca 5,8 mill i rammetilskuddet ifm denne ordningen i 2017. Dette medfører at det «frigis» omtrent 1,7 mill årlig frem mot 2020, hvor ordningen igjen skal revideres.

5.9 STATLIGE FINANSIERINGSORDNINGER

Refusjonsordningen som har vært knyttet til Enslige Mindreårige flyktninger er lagt om til faste tilskudd basert på om barnet er over eller under 16 år.

Ordningen medfører ihht forutsetningene som er lagt til grunn i budsjettet at dagens drift kan videreføres med en redusert turnusordning, men vil i liten grad dekke større og mer kompliserte enkeltsaker som kan komme med barna.

Refusjonsordningen knyttet til Ressurskrevende tjenester, som Risør kommune har en stor andel av, får et oppjustert innslagspunkt utover forventet lønnsvekst med kr.50.000. Dette innebærer en direkte reduksjon i refusjonen for Risør på kr. 800.000,- med effekt inn i 2016 regnskapet, og følgeeffekt inn i 2017 budsjettet. Ordningen vil fortsatt heller ikke ta hensyn til at brukerne lever lenger enn tidligere og opprettholder aldersgrense på ordningen på 67 år. Dette innebærer for Risør at en av våre brukere i 2018 vil tre ut av refusjonsordningen til tross for at ressursbehovet vil være uendret.

6) Driftsbudsjettet - fellesområdene

I de følgende avsnittene vil driftsbudsjettet bli presentert. Felles inntekter og utgifter, samt avsetninger til lønn og pensjon vil presenteres først. Deretter vil enhetenes budsjett gjennomgås. I denne gjennomgangen vil kun de viktigste punktene for hver enhet bli presentert. For nærmere informasjon om enhetens ansvar og virkeområde, samt budsjettkonsekvenser, henvises det til den enkelte enhets virksomhetsplan for 2017 som følger vedlagt.

6.1 FORDELING AV INITIELLE RAMMER FOR 2017

Rammer for 2017 ble i utgangspunktet fordelt ved at felles inntekter og utgifter, samt lønns- og pensjonsavsetninger ble anslått for å gi en ramme til fordeling til driftsenhetene. I beregningen er det lagt til grunn en prisvekst på 2,8 % og en lønnsvekst på 2,4 % som ga oss en deflator på 2,5 %. Disse faktorene ble brukt til framskrivning av opprinnelig budsjettet fra 2016 ut fra hva slags kostnad eller inntekt detaljbudsjettet innehar (lønn oppjustert med 2,4 % driftskostnader med 2,8 %).

Rammene som ble fordelt var som vist under.

Rådmanens forslag	Oppr.budsjett 2016	Ramme behov 2017	Ramme HP/ØP 2017	Kutt ramme ift behov
Rådmannen	23 947 000	24 525 000	24 525 000	0
Støttefunksjoner	9 839 000	10 093 000	10 093 000	0
Habilitering	24 107 000	24 685 000	24 685 000	0
Omsorg	97 805 000	100 151 000	100 152 000	0
Kultur	9 825 000	10 007 000	10 007 000	0
Plan og byggesak	1 210 000	1 239 000	1 239 000	0
VAR	-	0	0	0
Eiendom og tekniske tjenester	24 619 000	25 192 000	25 192 000	0
Barnehage og barneskole	94 033 000	96 288 000	96 345 000	0
Ungdomskole/VIRK	26 064 000	26 704 000	26 704 000	0
Helse & sosial	28 516 000	29 192 000	29 192 000	0
Bosetting & Integrering	-	0	0	0
Sum driftsenhetene	339 965 000	348 076 000	348 134 000	0
Felles	-359 671 000	-372 111 000	-372 167 000	0
Avsetninger	19 706 000	24 033 000	24 033 000	0
Sum fellesområdene	-339 965 000	-348 078 000	-348 134 000	0
Kontrollsum	0	0	0	0

Initielle rammer 2017 fra økonomiplanen.

Rådmannen hadde fokus på at enhetene skulle få kompensert pris og lønnsvekst i rammene for 2017, og på den måte sikre en videreføring av dagens tjenestetilbud. Dette stod seg gjennom behandlingen av HP/ØP og la et godt grunnlag for driftsenhetenes budsjettarbeid.

Enhetene balanserte sine budsjetter ihht tildelt ramme i september/oktober.

Videre i prosessen ble det gjort noen endringer i rammene som er viktig å merke seg når man sammenligner rammene for 2017 med 2016.

Rådmanens forslag	Oppr.budsjett 2016	Ramme HP/ØP 2017	HP/ØP-17 korrigering	Korrigerte rammer-17
Rådmannen	23 947 000	24 525 000	-25 000	24 500 000
Støttefunksjoner	9 839 000	10 093 000	585 000	10 678 000
Habilitering	24 107 000	24 685 000	0	24 685 000
Omsorg	97 805 000	100 152 000	840 000	100 992 000
Kultur	9 825 000	10 007 000	125 000	10 132 000
Plan og byggesak	1 210 000	1 239 000	0	1 239 000
VAR	-	0	0	0
Eiendom og tekniske tjenester	24 619 000	25 192 000	0	25 192 000
Barnehage og barneskole	94 033 000	96 345 000	0	96 345 000
Ungdomskole/VIRK	26 064 000	26 704 000	0	26 704 000
Helse & sosial	28 516 000	29 192 000	0	29 192 000
Bosetting & Integrering	-	0	0	0
Sum driftsenhetene	339 965 000	348 134 000	1 525 000	349 659 000
Felles	-359 671 000	-372 167 000	-647 000	-372 814 000
Avsetninger	19 706 000	24 033 000	-778 000	23 255 000
Sum fellesområdene	-339 965 000	-348 134 000	0	0
Kontrollsum	0	0	100 000	100 000

Rammeutvikling i budsjettprosessen.

1. Rådmannens budsjett ble justert for kutt i juriststilling med kr.200.000 som gikk til finansiering av økte stillingsstørrelser i Omsorg. Rådmannen fikk også overført kr.175.000 for håndtering av Beyond Risør som tidligere har lagt i Kultur. Netto endring kr.-25.000.
2. Støttefunksjoner fikk tilført kr.585.000 for kompensasjon for uttrekket av Kemnerfunksjonen som ble tatt ut av enhetens ramme i opprinnelig budsjett 2016.
3. Kultur fikk redusert til ramme med kr.175.000 ifm overføring av Beyond Risør til Rådmannen, samt økt rammen med kr.300.000 som følge av innlemming av særtilskudd til Frivillighetssentraler i rammetilskuddet fra 1/1-2017. Netto endring kr.125.000
4. Omsorg fikk tilført totalt kr.840.000 knyttet til kreftkoordinator (kr.240') og sykehjemslege (kr.600) som har lagt budsjettert sentralt i Handlingsprogrammet. Stillingene er besatt og må derfor ut fra avsetningene og inn i driftsrammene.
5. De korrigerte budsjetterammene fra behandling av HP/ØP hadde en underdekning på kr.100.000 ifm bevilgningen av tilskudd til Historien om Villvinn. Rådmannen har måtte dekke inn dette ved salderingen av budsjettet for 2017.

Når enhetene hadde ferdigstilt sitt arbeid med budsjettet var situasjonen i omsorgsenheten meget krevende med en utfordring på ca 3 mill. Rådmann og enhetsleder gjorde vurdering av å kutte i de foreslåtte rammene ikke ville være fornuftig ifht forsvarlig drift og befolkningsutviklingen.

Etablering av den nye enheten for bosetting og integrering manglet også finansiering for lederstillingen som ikke har lagt i noens budsjetter i 2016.

Med en samlet utfordring på ca 4,8 mill valgte rådmannen å redusere arbeidsgivers andel av pensjon ute i driftsenheten med 2 % i Fellesordningen i KLP, samt å stryke tiltaket i handlingsprogrammet knyttet til finansiering av Buvikveien på 1,45 mill. Dette frigjorde ca 4,8 mill som ble kompensert til enhetene som ikke var i balanse

Enhet	Oppr.budsjett 2016	Avvik på ramme	Saldering budsjett	Justering KLP18	Budsjett- status
Rådmannen	23 947 000	301 000		-136 000	24 665 000
Støttefunksjoner	9 839 000	87 000		-147 000	10 618 000
Habilitering	24 107 000	0		-1 398 000	23 287 000
Omsorg	97 805 000	3 038 000		-904 000	103 126 000
Kultur	9 825 000	0		-82 000	10 050 000
Plan og byggesak	1 210 000	0		-94 000	1 145 000
VAR	-	0		0	0
Eiendom og tekniske tjenester	24 619 000	7 000		-321 000	24 878 000
Barnehage og barneskole	94 033 000	628 000		-569 000	96 404 000
Ungdomskole/VIRK	26 064 000	1 000		-56 000	26 649 000
Helse & sosial	28 516 000	-1 425 000		-171 000	27 596 000
Bosetting & Integrering					
Sum driftsenhetene	339 965 000	2 637 000	0	-3 878 000	348 418 000
Felles	-359 671 000	2 103 000	138 000		-370 573 000
Avsetninger	19 706 000	0	-1 100 000		22 155 000
Sum fellesområdene	-339 965 000	2 103 000	-962 000	0	-348 418 000
Kontrollsum Balanse	0	4 740 000	-962 000	-3 878 000	0

Rammeutvikling i budsjettprosessen.

Reduksjonen i pensjonsavsetningen frigjorde ca 3,9 mill som ble «samlet inn» av alle driftsenhetene, og brukt til å kompensere underdekningen. Den korrigeringen innebærer ingen reelle reduksjoner i driftsenhetenes rammer da det er en del av de sosiale kostnadene som ble lagt til grunn i tildelt ramme i HP/ØP.

Rådmannen hadde dermed lukket avvik og balansert budsjettet for 2017 innenfor de rammer som ble gitt i Statsbudsjettet som ble lagt frem 6/10-16.

Rådmannen har vedtatt at Enhet for Bosetting og Integrering skal i full drift fra 1/1-2017. En ombygging av budsjetttrammene måtte på plass for å få etablert en driftsramme til den nye enheten.

Den nye enheten trekker ut budsjetttrammene som er lagt for 2017 ut av dagens driftsrammer, og samles i et nytt rammeområde hvor de fordeles etter samme ordning som tidligere på ansvarsnivå.

Omorganiseringen av budsjetttrammene kan vises i tabellen nedenfor, og ender dermed opp i Rådmannens forslag til budsjett for 2017.

Enhet	Oppr.budsjett 2016	Korrigerte rammer HP	Budsjett- rammer 2017	Etablering EBI	Rådmannens budsjett 2017
Rådmannen	23 947 000	24 500 000	24 665 000	0	24 665 000
Støttefunksjoner	9 839 000	10 678 000	10 618 000	0	10 618 000
Habilitering	24 107 000	24 685 000	23 287 000	5 835 000	29 122 000
Omsorg	97 805 000	100 992 000	103 126 000	0	103 126 000
Kultur	9 825 000	10 132 000	10 050 000	0	10 050 000
Plan og byggesak	1 210 000	1 239 000	1 145 000	0	1 145 000
VAR	-	0	0	0	0
Eiendom og tekniske tjenester	24 619 000	25 192 000	24 878 000	0	24 878 000
Barnehage og barneskole	94 033 000	96 345 000	96 404 000	-955 000	95 449 000
Ungdomskole/VIRK	26 064 000	26 704 000	26 649 000	-2 268 000	24 381 000
Helse & sosial	28 516 000	29 192 000	27 596 000	10 624 000	38 220 000
Bosetting & Integrering				-13 236 000	-13 236 000
Sum driftsenhetene	339 965 000	349 659 000	348 418 000	0	361 654 000
Felles	-359 671 000	-372 814 000	-370 573 000		-370 573 000
Avsetninger	19 706 000	23 255 000	22 155 000	0	22 155 000
Sum fellesområdene	-339 965 000	-349 559 000	-348 418 000		-348 418 000
Kontrollsum Balance	0	100 000	0	0	0

Rammeutvikling i budsjettprosessen.

Rådmannen foreslår dermed følgende netto driftsrammer for 2016.

Enhet	Oppr.budsjett 2016	Rådmannens budsjett 2017
Rådmannen	23 947 000	24 665 000
Støttefunksjoner	9 839 000	10 618 000
Habilitering	24 107 000	29 122 000
Omsorg	97 805 000	103 126 000
Kultur	9 825 000	10 050 000
Plan og byggesak	1 210 000	1 145 000
VAR	-	0
Eiendom og tekniske tjenester	24 619 000	24 878 000
Barnehage og barneskole	94 033 000	95 449 000
Ungdomskole/VIRK	26 064 000	24 381 000
Helse & sosial	28 516 000	38 220 000
Bosetting & Integrering		-13 236 000
Sum driftsenhetene	339 965 000	361 654 000
Felles	-359 671 000	-370 573 000
Avsetninger	19 706 000	22 155 000
Sum fellesområdene	-339 965 000	-348 418 000
Kontrollsum Balance	0	0

Rammer i rådmannens budsjettforslag for 2017

6.2 FELLES INNTEKTER OG UTGIFTER

Felles inntekter og utgifter - Budsjettskjema 1 A					
	Regnskap 2015	Oppr.Budsjett 2016	Rev.budsjett 2016	Budsjett 2017	Note
Frie inntekter					
Kompensasjon fra Husbanken	-3 528 070	-2 977 000	-2 977 000	-2 667 000	1
Reform 97	-385 881	-377 000	-377 000	-218 000	2
Motpost kalk.renter VAR området	-2 020 576	-3 002 000	-3 002 000	-2 158 000	3
Rammetilskudd fra staten	-165 649 508	-167 351 000	-168 242 000	-175 482 000	4
Inntektsutjevning	-24 452 361	-33 378 000	-30 264 000	-31 478 000	4
Skjønnsmidler	-4 049 000	-1 400 000	-1 400 000	-1 150 000	4
Distriktstilskudd	-8 052 000	-8 275 000	-8 275 000	-6 981 000	4
Skatt på formue og inntek	-147 885 681	-148 117 000	-153 496 000	-157 431 000	4
Eiendomsskatt	-17 848 879	-19 353 000	-19 353 000	-19 453 000	5
Eiendomsskatt (verk og bruk)	-1 119 380	-1 060 000	-1 060 000	-1 260 000	5
Motpost avskrivninger inkl.VAR	-24 457 299	-24 031 000	-24 031 000	-23 775 000	6
Sum frie inntekter	-399 448 635	-409 321 000	-412 477 000	-422 053 000	
Finansinntekter					
Renteinntekter	-1 542 669	-1 380 000	-1 380 000	-1 100 000	7
Renteinntekter fordringer	-174 495	-100 000	-100 000	-150 000	8
Utbytteinntekter	-8 244 405	-6 786 000	-6 886 000	-6 786 000	9
Mottatte avdrag Tjenna bh	-10 000	-10 000	-10 000	-5 000	10
Sum finansinntekter	-9 971 569	-8 276 000	-8 376 000	-8 041 000	
Samlede inntekter ramme 9	-409 420 204	-417 597 000	-420 853 000	-430 094 000	
Finanskostnader					
Bankgebyrer	147 264	100 000	100 000	150 000	12
Avsetning til tap på fordringer	171 353	0	0	0	
Internkjøp- kun mot 17900	100 000	84 000	84 000	84 000	13
Renteutgifter	19 553 880	19 350 000	19 450 000	17 769 000	14
Overkurs 2004	908 433	908 000	908 000	908 000	15
Betalte avdrag	19 489 215	19 710 000	21 810 000	21 900 000	16
Avskrivninger ekskl. VAR	70 990	18 710 000	18 710 000	18 710 000	17
Bruk av disposisjonsfond	-562 000	-936 000	-936 000	0	11
Avsetninger til disp fond.	0	0	0	0	
Sum finanskostnader	39 879 135	57 926 000	60 126 000	59 521 000	
Sum avsetninger lønn og pensjon	-5 009 272	19 706 000	10 763 000	22 155 000	18
Til fordeling drift	-374 550 341	-339 965 000	-349 964 000	-348 418 000	
Sum fordelt på driftsenhetene	350 968 831	339 965 000	349 964 000	348 418 000	
Merforbruk/mindre forbruk	-23 581 510	0	0	0	

Felles inntekter og utgifter- rammeområde18/19 (Budsjettskjema 1 A)

Forklaring til tallene:

- 1) Kompensasjonen er en virkning av investeringer godkjent av Husbanken og med husbankens rente på skolebygg, kirker og omsorgsboliger. Ordningen kompenserer etter gjennomsnittlig rente på Statskasseveksler med 0-3 mnd

- løpetid, tillagt 0,5 %. Nedgangen i rentemarkedet har medført reduksjon i denne kompensasjonen.
- 2) Beløpet, som er en kompensasjon for investeringer ifm reform-97, fremkommer i egen prognose etter statsbudsjettet, og løper/reduseres gradvis mot 2017, og bortfaller i 2018.
  - 3) VAR området skal dekke renter og avskrivninger på investeringer gjennomført i VAR-sektoren. Samme beløpet inngår i selvkostgrunnlaget for VAR, og utgiftene føres under rammeområde 8. Rentekompensasjonen beregnes på grunnlag av gjennomførte investeringer på VAR området, og gjennomsnittlig rente på 5-årig swap pålagt 0,5 % margin.
  - 4) Skatt og rammetilskuddet er beregnet ved hjelp av KS sin prognosemodell. Til sammen tilsvarer beløpene 88,26 % av Risør kommunes frie inntekter i 2016. Summen av postene er kr. 372.522 000,-.
  - 5) Eiendomsskattegrunnlaget er uendret fra 2016, og skattesatsen på 7 % og en reduksjonsfaktor på 50 % er opprettholdt. Budsjettøkningen er knyttet til nye eiendommer som kommer til beskatning. Etter retningslinjer fra departementet er inntekten fra eiendomsskatt regnskapsmessig delt mellom verk og bruk og andre eiendommer.
  - 6) Motpost avskrivninger skal inntektsføres etter reglene i de kommunale regnskaps-bestemmelsene. Beløpet inntektsføres for at ikke avskrivningene skal gi resultateffekt i driftsregnskapet – det er avdragene som gjør.
  - 7) Renteinntektene er beregnet av gjennomsnittlig likviditet på 55 mill, og beregnet ut fra forventet flytende 3 mnd NIBOR-rente (1,10 %), tillagt en rentemargin på 0,9 % ihht gjeldende bankavtale.
  - 8) Renteinntekter eKKO er renteinntekter på kommunens fordringer og varierer med hvor flinke kundene er til å betale innen fristen
  - 9) Utbytte fra Agder Energi (AE) er basert på et utbytte på ca 700 mill. Risør kommune forutsetter dermed at AE vil få et resultat som er 300 mill bedre enn det som ligger til grunn som minimumsresultat fra selskapet ihht til vedtatt utbyttepolitikk. Rådmannen har dermed videreført «politikken» fra tidligere års budsjetter for å ha en forutsigbar utbytteinntekt i driften. Risør kommunes eierandel er 1,17 % som tilsvarer et utbytte på ca kr.6.786.000,-.
  - 10) Siste avdrag på lån til Tjenna barnehage.
  - 11) Bruk av disposisjonsfondet i 2017 er lagt ut på enhetene som har budsjettert med tilhørende kostnad. I budsjettet til Plan & byggesak ligger kr.969.000 fordelt på 785.000 knyttet til videreføring av RUV, og kr.184.000 til avslutning av «oppdrydding gml eiendomssaker».
  - 12) Dette er gebyrer som følger av vår bankavtale og forvaltning av lån, samt kostnader til print og utsending av kommunens fakturaer. Portodelen av kostnaden fordeles ut på enhetene ved årets slutt ihht forbruk.
  - 13) Intern kompensasjon til enhet for Eiendom & tekniske tjenester, og enhet for Plan & byggesak, for administrasjon av eiendomsskatten.
  - 14) Renteutgifter er budsjettert ihht. estimert gjennomsnittlig låneportefølje i 2017. Det er lagt til grunn en gjennomsnittlig rente på ca.2,89 % på hele

porteføljen i 2017. Se for øvrig kapittelet om vurderinger for ytterligere spesifikasjon.

- 15) Kostnader til innløsning av fastrente lån som ble gjort i 2004, og som belastes regnskapet med kr. 908 000,- i 30 år.
- 16) Beløpet som er lagt inn til avdrag er basert på kommunens estimerte lånemasse ved utgangen av 2016. Beløpet kan bli påvirket av minimumavdragsberegningen, men denne kan ikke endelig beregnes før etter årsoppgjøret for 2016 fordi man må hensynta hva som aktiveres av eiendeler ved årsslutt. Forslag til ny Kommunelov vil ha innvirkning på hvordan kommunen må beregne minimumsavdrag fra 2017.
- 17) Avskrivningskostnad på anleggsmidlene belastes sentralt fom budsjettåret 2016 og er basert på budsjetterte avskrivninger for 2016. Avskrivningskostnaden gir ingen resultateffekt. (Ref pkt.6)
- 18) Felles avsetninger til lønns og pensjonsrelaterte kostnader som fordeles ut i drift etter hvert som kostnader påløper, samt avsetninger til tiltakene som videreført fra Handlingsprogram/Økonomiplan 2017. (se kap.nedenfor)

6.3 FELLES AVSETNINGER

Avsetning	Budsjett 2016	HP/ØP 2017	Budsjett 2017	Note
Lønnsoppgjør	6 000	6 000	6 350	1
Nto Premieavvik pensjon	8 900	9 800	9 800	2
Lærlinger	2 456	2 520	2 520	3
Handlingsprogrammet	3 800	6 913	4 685	4
Seniortiltak	0	-	-	5
Valg	0	250	250	6
VKOM tilskudd	-1 450	-1 450	-1 450	7
Sum avsetninger lønn & pensjon (191)	19 706	24 033	22 155	

Felles avsetninger – rammeområde 19

Forklaring til tallene:

- 1) Avsetningen skal dekke kommunens merutgifter til lønnsoppgjøret og pensjon i 2017. Vedrørende beregning av denne – se avsnittet om vurderinger.
- 2) Pensjon budsjetteres ut fra en % - andel av kommunens lønnsutgifter. Forskjellen mellom innbetalt premie og netto pensjonskostnad gir et premieavvik. Det positive avviket inntektsføres i budsjettåret og kostnadsføres (amortiseres) deretter over de neste 7 år. Se også avsnitt om vurderinger.
- 3) Det er satt av midler til å kompensere driftsenhetene med ca 2,52 mill for lærlinger i 2017, tilsvarende 15 stk. Rådmannen vil gjennom våren 2017 vurdere etterspørselen etter lærlingeplasser, behovet i kommunen, og den økonomiske muligheten for å øke med ytterligere 5, ihht bystyrets vedtak.
- 4) Avsetninger til tiltak i Handlingsprogram og Økonomiplan for 2017 ihht nedenforstående tabell.

Tiltak i HP/ØP 2017	HP/ØP 2017-20	Budsjett 2017	Endring
Realfagsatsing i barnehager og skoler (T)	150	150	0
Veiledning for nytilsatte og nyutd. lærere og barnehagelærere (T)	180	180	0
Kompetanseheving (T)	350	350	0
Videreutdanning av lærere: KFK (Kompetanse for kvalitet) (T)	300	300	0
Hollenderskjæret/Hagen	100	100	0
Språkløyper, lese- og skriveopplæring (T)	50	50	0
Kreftkoordinator (T) - nytt	240	0	-240
Styrket tilbud rus/psykisk helse (T) - nytt	600	600	0
Legestilling tilknyttet Frydenborgsenteret (T)	600	0	-600
Stillingshjemler/ressurser	1 000	1 000	0
Aktivitet for økonomisk sosialhjelp (U/T)	300	300	0
Gamle kommunale eiendomssaker	238	0	-238
Ombygging/Tilpasning Orreveien	-50	-50	0
Bobilparkering på Tjenna (U/T)	-200	-200	0
Vedlikehold kommunale bygg (T)	1 000	1 000	0
Miljøfyrtårnsertifisering (T)	80	80	0
Klimaregnskap (T) - nytt	55	55	0
Støtte til Risør Trebåtfestival (T)	150	150	0
Styrke Rådmannens stab (T) (jurist)	0	0	0
Lederutvikling	200	200	0
Vormliveien	250	250	0
Buvikveien	1 450	0	-1 450
Anleggsbidrag Buvikveien	0	0	0
Aktiv på dagtid	70	70	0
Villvinns Historie	100	100	0
RUV (Driftstiltak finansiert av disp fond)	750	0	-750
Sum Tiltak HP avsatt på R-19	7 963	4 685	-3 278

Oversikt over tiltak i HP/ØP 2017-20 og endringer gjort i budsjettprosessen.

Tiltaket «Buvikveien» kr.1.450' er strøket som følge pågående sak vedrørende utbedring av veien, som ser ut til å få et annet utfall enn det som lå til grunn i HP/ØP.

Tiltakene «Kreftkoordinator» kr.240' og «Legestilling Frydenborgsenteret» kr.600' er innarbeidet i budsjetttrammen til Omsorg fra 2017 da stillingene er besatt i inneværende år.

Tiltakene «Opprydning gml eiendomssaker» kr.238' og videreføring av «Risør Utvikling & Vekst» kr.750 er innarbeidet i budsjetttrammene til Plan & Byggesak i 2017, og finansieres av disposisjonsfond ihht vedtak.

7) Enhetene

Videre følger hver enkelt enhets netto driftsrammer vist som enhet og pr tjeneste innad.

Som følge av omorganisering for å få etablert en egen Enhet for Bosetting og Integrering vil rammemidler forskyves mellom enheter i overgangen fra 2016/2017. Økonomisjefen valgt først å presentere alle enheter slik de ligger i Handlingsprogram & Økonomiplan med tilhørende kommentarer, og deretter presentere hvordan rammene endrer seg ved å etablere den nye enheten.

For mer utfyllende informasjon om hver enkelt enhets virksomhet henvises til Virksomhetsplanen for 2017 i eget dokument.

7.1 RÅDMANNEN

	Regnskap 2015	Budsjett 2016	Budsjett 2017
Rådmann			
Andre salgs- og leieinntekter	-6 000	0	0
Overføringer med krav til motytelse	-1 642 000	-930 000	-850 000
Andre statlige overføringer	-1 939 000	-500 000	-260 000
Andre overføringer	-4 000	0	0
SUM DRIFTSINNTEKTER (B)	-3 591 000	-1 430 000	-1 110 000
Lønnsutgifter	8 039 000	6 948 000	6 888 000
Sosiale utgifter	2 167 000	2 052 000	1 920 000
Kjøp av varer og tjenester som inngår i komm tjenesteprod	5 190 000	4 207 000	3 848 000
Kjøp av varer og tjenester som erstatter komm tjprod	6 528 000	6 206 000	6 837 000
Overføringer	5 857 000	5 904 000	6 222 000
Avskrivninger	426 000	0	0
Fordelte utgifter	60 000	60 000	60 000
SUM DRIFTSUTGIFTER (C)	28 267 000	25 377 000	25 775 000
BRUTTO DRIFTSRESULTAT (D = B-C)	24 676 000	23 947 000	24 665 000
Renteutgifter, provisjoner og andre finansutgifter	0	0	0
SUM EKSTERNE FINANSUTGIFTER (F)	0	0	0
RESULTAT EKSTERNE FINANSIERINGSTRANSAKSJONER	0	0	0
NETTO DRIFTSRESULTAT (I)	24 676 000	23 947 000	24 665 000
Bruk av disposisjonsfond	-37 000	0	0
Bruk av bundne fond	-712 000	0	0
SUM BRUK AV AVSETNINGER (J)	-749 000	0	0
Avsetninger til bundne fond	775 000	0	0
SUM AVSETNINGER (K)	775 000	0	0
NETTO DRIFTSRAMME	24 702 000	23 947 000	24 665 000

Netto driftsrammer – Enhet for Rådmannen

Rådmannsenheten inneholder følgende tjenester:

Ansvar	Tjeneste	Tjenestenavn	Regnskap 2015	Budsjett 2016	Budsjett 2017
	1200	Administrasjon	4 135 000	3 734 000	3 782 000
	1202	Prosjekter	0	-150 000	0
11		Rådmannsgruppen	4 135 000	3 584 000	3 782 000
	1100	Revisjon og kontrollutvalg	1 077 000	1 176 000	1 175 000
	1201	Felles administrasjonsutgifter	347 000	375 000	387 000
	1800	Div felles inntekt/kostnad	829 000	749 000	732 000
	2550	Medfinansiering somatiske tjenester	-341 000	0	0
	3301	Annen samferdsel	-16 000	0	0
	3900	Tilskudd til fellesrådet	4 545 000	4 560 000	4 687 000
	3920	Tilskudd til frimenighete	240 000	290 000	290 000
12		Rådmannsgruppen - felles	6 681 000	7 150 000	7 271 000
	1200	Administrasjon	1 377 000	1 224 000	1 028 000
	2333	Miljørettet helsevern	528 000	517 000	588 000
	3010	Plansaksbehandling	1 117 000	1 235 000	937 000
	3012	Kommuneplan	40 000	0	0
	3254	Tilskudd og næringsarbeid	1 132 000	1 352 000	1 440 000
	3257	Designutvikling	0	0	175 000
	3259	Næringsprosjekter	0	0	0
13		Rådmannens stab	4 194 000	4 328 000	4 167 000
	1000	Politisk aktivitet	2 822 000	2 365 000	2 395 000
	1001	Utgifter til valg	277 000	0	0
	1002	Politiske partier	90 000	90 000	90 000
	1200	Administrasjon	1 000	0	0
	1802	Rådet for mennesker med nedsatt funksjonsevne	0	5 000	5 000
	1803	Eldrerådet	1 000	5 000	5 000
14		Rådmannen politisk	3 191 000	2 465 000	2 495 000
	1200	Administrasjon	2 221 000	1 670 000	1 670 000
	1206	Felles IT tjenester	4 283 000	4 750 000	5 280 000
15		IKT - felles	6 504 000	6 420 000	6 950 000
		Sum enhet for rådmann	24 705 000	23 947 000	24 665 000

Netto driftsramme for den enkelte tjeneste under Rådmannen

Kommentarer til budsjett for 2017

Budsjettet er stort sett en videreføring av 2016.

Enheten har en stor grad av faste kostnader til diverse felles kontingenter, tilskudd og vertskommunesamarbeid som gjør handlingsrommet begrenset.

Rådmannen står uten kommunejurist inn i 2017 etter bystyrets behandling av Handlingsprogram og Økonomiplan 2017-2020 og har dermed fått redusert budsjetttrammen til staben.

IKT kostnadene til vertskommunesamarbeidet DDØ øker med ca 0,5 mill, samt at Kirkevergen har fått en økning på kr.127.000 ihht søknad vedlagt budsjettsaken.

Rådmannen har ikke lagt inn midler til videreføring av Byantikvaren utover prosjektperioden. Ordningen som Risør har sammen med Kragerø skal evalueres i 2017..

Organisatorisk vil Rådmannen og Støttefunksjoner slås sammen til en enhet, hvor Støttefunksjoner blir liggende i stab hos rådmannen.
Rammekorrigeringer/sammenslåing vil sees på i løpet av 2017.

Se for øvrig enhetens virksomhetsplan.

7.2 ENHET FOR STØTTEFUNKSJONER

	Regnskap 2015	Budsjett 2016	Budsjett 2017
Støttefunksjoner			
Andre salgs- og leieinntekter	-593 000	-336 000	-336 000
Overføringer med krav til motytelse	-1 015 000	-495 000	-501 000
SUM DRIFTSINNTEKTER (B)	-1 608 000	-831 000	-837 000
Lønnsutgifter	6 934 000	6 589 000	6 806 000
Sosiale utgifter	1 986 000	2 145 000	2 070 000
Kjøp av varer og tjenester som inngår i komm tjenesteprod	1 021 000	606 000	645 000
Kjøp av varer og tjenester som erstatter komm tjprod	1 279 000	863 000	1 462 000
Overføringer	1 911 000	1 155 000	1 184 000
Avskrivninger	91 000	0	0
Fordelte utgifter	-688 000	-688 000	-688 000
SUM DRIFTSUTGIFTER (C)	12 534 000	10 670 000	11 479 000
BRUTTO DRIFTSRESULTAT (D = B-C)	10 926 000	9 839 000	10 642 000
Renteinntekter, utbytte og eieruttak	0	0	-1 100 000
SUM EKSTERNE FINANSINNTEKTER (E)	0	0	-1 100 000
Renteutgifter, provisjoner og andre finansutgifter	0	0	600 000
SUM EKSTERNE FINANSUTGIFTER (F)	0	0	600 000
RESULTAT EKSTERNE FINANSIERINGSTRANSAKSJONER	0	0	-500 000
NETTO DRIFTSRESULTAT (I)	10 926 000	9 839 000	10 142 000
Bruk av bundne fond	-923 000	-400 000	-400 000
SUM BRUK AV AVSETNINGER (J)	-923 000	-400 000	-400 000
Avsetninger til bundne fond	500 000	400 000	876 000
SUM AVSETNINGER (K)	500 000	400 000	876 000
NETTO DRIFTSRAMME	10 503 000	9 839 000	10 618 000

Netto driftsrammer – Enhet for Støttefunksjoner

Enheten inneholder følgende tjenester:

Ansvar	Tjeneste	Tjenestenavn	Regnskap 2015	Budsjett 2016	Budsjett 2017
	1200	Administrasjon	2 145 000	2 251 000	2 279 000
	1209	Utgifter tillitsvalgte	1 139 000	1 098 000	989 000
	1805	AMU	226 000	239 000	239 000
23		Støttefunksjoner - Personal	3 510 000	3 588 000	3 507 000
	1200	Administrasjon	3 769 000	3 434 000	3 733 000
24		Støttefunksjoner - Fellestjenesten	3 769 000	3 434 000	3 733 000
	1200	Administrasjon	3 224 000	2 817 000	3 379 000
	2830	Bolig tilskudd (husbank)	0	0	0
	2831	Husbankens formidlingslån	0	0	0
25		Støttefunksjoner - Regnskap og lønn	3 224 000	2 817 000	3 379 000
		Sum enhet for Støttefunksjoner	10 503 000	9 839 000	10 618 000

Netto driftsramme for den enkelte tjeneste under Enhet for Støttefunksjoner

Kommentarer til budsjett for 2017

Budsjett er stort sett en videreføring av 2016.

Enhetens kostnader består i vesentlighet av lønnsutgifter (ca 77 %), og flere interkommunale og vertskommune samarbeid som gir lite handlingsrom i driftsbudsjettet.

Kostnaden til tillitsvalgte er redusert noe ifm endringer i frikjøpsandeler i ordningen.

Enheten vil i praksis opphøre som egen enhet fra 1/1-2017 og budsjetttrammene vil overføres til Rådmannen. Enheten har fungert som en stabsfunksjon tidligere og bør ligge tett under rådmannen i tjenestevei. Enheten vil derfor etableres som 2 stabsfunksjoner, personal og økonomi, uten at det skjer endringer i bemanning eller utgiftsbehov. Rammeoverføringen vil skje i løpet av 2017.

Se for øvrig enhetens virksomhetsplan.

7.3 ENHET FOR HABILITERING

	Regnskap 2015	Budsjett 2016	Budsjett 2017
Habilitering & Enslige mindreårige flyktninger			
Andre salgs- og leieinntekter	-132 000	-125 000	-225 000
Overføringer med krav til motytelse	-55 574 000	-54 993 000	-42 798 000
Andre statlige overføringer	-7 479 000	-9 763 000	-40 354 000
SUM DRIFTSINNTEKTER (B)	-63 185 000	-64 881 000	-83 377 000
Lønnsutgifter	66 340 000	61 232 000	72 432 000
Sosiale utgifter	16 900 000	19 757 000	21 994 000
Kjøp av varer og tjenester som inngår i komm tjenesteprod	4 431 000	5 004 000	8 024 000
Kjøp av varer og tjenester som erstatter komm tjprod	1 452 000	1 820 000	1 627 000
Overføringer	1 287 000	1 035 000	2 508 000
Avskrivninger	25 000	0	0
Fordelte utgifter	122 000	140 000	78 000
SUM DRIFTSUTGIFTER (C)	90 557 000	88 988 000	106 663 000
BRUTTO DRIFTSRESULTAT (D = B-C)	27 372 000	24 107 000	23 286 000
Renteutgifter, provisjoner og andre finansutgifter	1 000	0	0
SUM EKSTERNE FINANSUTGIFTER (F)	1 000	0	0
RESULTAT EKSTERNE FINANSIERINGSTRANSAKSJONER	1 000	0	0
NETTO DRIFTSRESULTAT (I)	27 373 000	24 107 000	23 286 000
Bruk av bundne fond	-20 000	0	0
SUM BRUK AV AVSETNINGER (J)	-20 000	0	0
Avsetninger til bundne fond	375 000	0	0
SUM AVSETNINGER (K)	375 000	0	0
NETTO DRIFTSRAMME	27 728 000	24 107 000	23 287 000

Netto driftsrammer – Enhet for Habiliteringstjenesten og Bosetting Enslige mindreårige flyktninger

Enheten inneholder følgende tjenester:

Ansvar	Tjeneste	Tjenestenavn	Regnskap 2015	Budsjett 2016	Budsjett 2017
	1200	Administrasjon	1 091 000	1 102 000	1 142 000
	2343	Transporttjenester	424 000	461 000	342 000
	2346	Tilskudd VTA bedrifter	233 000	245 000	820 000
	2419	Prosjekt - Diagnose, behandlig, re-/habilitering	38 000	43 000	173 000
	2420	Sosialkontortjenester	665 000	718 000	730 000
	2422	Annet foreb. H/S-arbeid (støttekontakter)	1 823 000	1 138 000	1 071 000
	2523	Enslige mindreårige Vestlandsstykket	-3 325 000	-6 075 000	6 656 000
	2524	Enslige mindreårige uteboende	585 000	648 000	-8 298 000
	2525	Ensl.mindr.Nøysomheten 20	0	0	-2 414 000
	2526	Ensl.mindr.Vestlandsstykket 53	0	0	284 000
	2527	Enslige mindreårige Randvik	0	0	-2 064 000
	2542	Heldøgntilbud f.hemmede	-27 772 000	-25 299 000	-26 355 000
	2544	Personlige assistenter	505 000	408 000	689 000
	2545	Omsorgslønn	40 000	0	0
41		HAB - Leder	-25 693 000	-26 611 000	-27 223 000
	2341	Arbeidstrening	6 286 000	6 333 000	6 282 000
42		HAB - Linken	6 286 000	6 333 000	6 282 000
	2542	Heldøgntilbud f.hemmede	14 180 000	13 973 000	14 170 000
43		HAB - Orreveien	14 180 000	13 973 000	14 170 000
	2542	Heldøgntilbud f.hemmede	3 041 000	3 594 000	3 589 000
	2549	Avlastningsbolig - PU	179 000	228 000	193 000
44		HAB - Sandnes Ressadm	3 220 000	3 822 000	3 782 000
	2542	Heldøgntilbud f.hemmede	-	787 000	1 166 000
	2549	Avlastningsbolig - PU	3 218 000	22 000	-397 000
45		HAB - Sandnes Resshus 1 og 2	3 218 000	809 000	769 000
	2542	Heldøgntilbud f.hemmede	1 900 000	1 861 000	1 910 000
46		HAB - Sandnes Resshus 3	1 900 000	1 861 000	1 910 000
	2542	Heldøgntilbud f.hemmede	12 666 000	12 279 000	12 912 000
47		HAB - Sandnes Resshus 4	12 666 000	12 279 000	12 912 000
	2542	Heldøgntilbud f.hemmede	8 115 000	7 580 000	7 890 000
48		HAB - Sandnes Resshus 5	8 115 000	7 580 000	7 890 000
	2542	Heldøgntilbud f.hemmede	3 837 000	4 061 000	2 795 000
49		HAB - Sandnes Resshus 6	3 837 000	4 061 000	2 795 000
		Sum enhet for Habilitering og enslige mindreårige	27 729 000	24 107 000	23 287 000

Netto driftsramme for den enkelte tjeneste under Enhet for Habiliteringstjenesten og Bosetting Enslige mindreårige flyktninger

Kommentarer til budsjett for 2017

Budsjett 2017 er stort sett en videreføring av dagens drift.

Ca 89 % av enhetens kostnader er knyttet opp til lønn, hvor utgiftene er knyttet opp til lovpålagte oppgaver, forankret i vedtak, eller direkte knyttet opp til refusjonsordninger og salg. Enheten har dermed meget lite fleksibilitet i driftsbudsjettet da reduksjoner i utgiftene innebærer en nesten tilsvarende reduksjon i inntektene.

Enheten har store refusjonsinntekter knyttet til ressurskrevende tjenester og bosetting enslige mindreårige flyktninger, og salg av tjenester til andre kommuner. Enheten er følgelig meget sårbar for endringer i de løpende avtalene som ligger til grunn for salget, og ressursinnsatsen på de ressurskrevende brukerne. Enheten har en stabil ressursinnsats på ressurskrevende tjenester,

samtidig som Statsbudsjettet legger opp til et høyere innslagspunkt for refusjonen. Enheten er forventet å bruke ca 62 mill på ressurskrevende tjenester som gir en forventet refusjon på ca 28 mill.

Habiliteringstjenesten har et krevende budsjett i 2016 og driver med høyere kostnader enn budsjettrammene tillater. Denne utfordringen vil enheten trolig dra med seg inn i det nye budsjettåret. Rådmannen er klar over situasjonen og har iverksatt tiltak for å bedre denne.

Bosetting Enslige Mindreårige vil i 2017 ta i mot 5 unge flyktninger ihht bystyrets vedtak (behandles i november), og må følgelig jobbe med å tilpasse dagens drift til flere og yngre beboere fordelt over flere lokasjoner. Omlegging av dagens ordning til faste tilskudd pr beboer medfører at enheten må se på nytt på hvordan bosettingen skal håndteres. Dagens ordning med små kollektiver og solid bemanning har gitt et meget godt tilbud til barna. Faste tilskudd medfører at kommunen må inn å se på «stykk-pris» og tilpasse driften til det handlingsrommet tilskuddet tillater. Driften av tjenesten er lagt på basis av ny ordning, med nye turnuser og under forutsetning av at kommunen vil motta de barna som er forespurt om tidligere i 2016.

I forbindelse med etablering av EBI vil hele tjenesten knyttet til Bosetting Enslig Mindreårige overføres til ny enhet. Se Enhet for Bosetting og Integrering for endret budsjettramme.

Habiliteringstjenesten overfører i den anledning hele budsjettet til ny enhet, og sitter igjen med en ren habiliteringsenhet.

Se for øvrig enhetens virksomhetsplan.

7.4 ENHET FOR OMSORG

	Regnskap 2015	Budsjett 2016	Budsjett 2017
Omsorg			
Brukerbetalinger	-8 742 000	-8 700 000	-9 100 000
Andre salgs- og leieinntekter	-2 167 000	-1 818 000	-2 050 000
Overføringer med krav til motytelse	-12 185 000	-3 268 000	-3 768 000
Andre statlige overføringer	-1 305 000	0	0
Andre overføringer	-1 115 000	0	0
SUM DRIFTSINNTEKTER (B)	-25 514 000	-13 786 000	-14 918 000
Lønnsutgifter	80 890 000	75 340 000	78 809 000
Sosiale utgifter	20 674 000	23 873 000	24 048 000
Kjøp av varer og tjenester som inngår i komm tjenesteprod	10 918 000	9 469 000	10 578 000
Kjøp av varer og tjenester som erstatter komm tjprod	3 694 000	2 010 000	3 710 000
Overføringer	1 723 000	899 000	899 000
Avskrivninger	308 000	0	0
SUM DRIFTSUTGIFTER (C)	118 207 000	111 591 000	118 044 000
BRUTTO DRIFTSRESULTAT (D = B-C)	92 693 000	97 805 000	103 126 000
Renteutgifter, provisjoner og andre finansutgifter	5 000	0	0
SUM EKSTERNE FINANSUTGIFTER (F)	5 000	0	0
RESULTAT EKSTERNE FINANSIERINGSTRANSAKSJONER	5 000	0	0
NETTO DRIFTSRESULTAT (I)	92 698 000	97 805 000	103 126 000
Bruk av bundne fond	-1 154 000	0	0
SUM BRUK AV AVSETNINGER (J)	-1 154 000	0	0
Avsetninger til bundne fond	310 000	0	0
SUM AVSETNINGER (K)	310 000	0	0
NETTO DRIFTSRAMME	91 854 000	97 805 000	103 126 000

Netto driftsrammer – Enhet for Omsorg

Enheten inneholder følgende tjenester:

Ansvar	Tjeneste	Tjenestenavn	Regnskap 2015	Budsjett 2016	Budsjett 2017
	1200	Administrasjon	920 000	975 000	1 013 000
	2343	Transporttjenester	103 000	0	0
	2530	Institusjonspleie	0	0	1 200 000
	2533	Vaskeri	14 000	0	0
	2537	Felles utg. Omsorgstjenester	-2 402 000	-1 969 000	-1 658 000
	2538	Legetjeneste Omsorgstjenester	1 150 000	1 170 000	1 581 000
	2541	Hjemmetjenester	-172 000	-36 000	-36 000
	2547	Leiebiler	1 477 000	1 560 000	1 560 000
	2548	Annen ref.kjøring	70 000	100 000	100 000
	2560	Akutthjelp helse- og omsorgstjenesten	0	1 900 000	1 900 000
51		Omsorg - Leder	1 160 000	3 700 000	5 660 000
	2532	Korttidsavdeling	2 226 000	3 366 000	3 444 000
	2534	Dagsenter	1 024 000	965 000	1 674 000
	2541	Hjemmetjenester	26 450 000	26 643 000	27 204 000
	2544	Personlige assistenter	1 952 000	1 083 000	2 044 000
	2545	Omsorgslønn	55 000	50 000	50 000
52		Omsorg - avd hjemmetjenester	31 707 000	32 107 000	34 416 000
	2530	Institusjonspleie	12 977 000	13 649 000	13 842 000
	2539	Nattetjeneste - inst.	6 859 000	5 466 000	5 463 000
	2541	Hjemmetjenester	3 353 000	4 551 000	4 676 000
53		Omsorg - avd somatikk	23 189 000	23 666 000	23 981 000
	2530	Institusjonspleie	18 455 000	19 103 000	19 163 000
	2533	Vaskeri	964 000	1 068 000	1 128 000
	2535	Kjøkkentjenester	4 448 000	4 415 000	4 461 000
	2541	Hjemmetjenester	5 000	0	0
54		Omsorg - avd demens	23 872 000	24 586 000	24 752 000
	2414	Rehabiliteringsenhet	2 308 000	2 831 000	2 856 000
	2543	Psykiatritjeneste	9 619 000	10 915 000	11 461 000
55		Omsorg - Psykisk helse og rehabilitering	11 927 000	13 746 000	14 317 000
		Sum enhet for Omsorg	91 855 000	97 805 000	103 126 000

Netto driftsramme for den enkelte tjeneste under Enhet for Omsorg

Kommentarer til budsjett for 2017

Budsjettet er basert på videreføring av dagens drift, men en liten økning i bemanningen på 2,94 årsverk. Økningen har vært nødvendig for å sikre kvaliteten på tjenestetilbudet og sikkerheten til de ansatte. Økningen ligger i hovedsak på hjemmetjenestene hvor det er bemannet opp på personlige assistenter (BPA).

Enhetens kostnader til medisiner og medisinsk forbruksmateriell har vokst senere år og er en utfordring i dagens drift. Budsjettene på disse har blitt økt inn i 2017 budsjettet, samtidig som det gjøres tiltak for å effektivisere innkjøpsprosessene.

Enheten kjøper plass på privat institusjon til en ressurskrevende bruker som koster ca 1,8 mill pr år, som gir en forventet refusjon på ca 0,5 mill. Nettokostnaden er budsjettet på omsorgsleder – institusjonspleie.

Enheten har ca 87 % lønnskostnader i sitt budsjett som gjør at de fleste kutt som må gjennomføres vil gå utover bemanningen og tjenestetilbudet.

Enheten klarte ikke å saldere budsjett mot tildelt ramme som følge av utfordringene nevnt overfor. Rådmannen har ikke ønsket å redusere i

tjenestetilbudet i omsorg, og derfor fordelt ut ca 3 mill ekstra til enheten i budsjettsalderingen.

Rådmannen ønsker å gi signal om at omsorgstjenesten må rustes til å håndtere den aldrende befolkningen, og videreføre det gode tjenestetilbudet som enheten gir innbyggerne i dag.

Enheten strykes også gjennom flere tiltak i Handlingsprogrammet som er viktig i utviklingen av omsorgsenheten og det fremtidige helsetilbudet i Risør kommune.

- Implementere prosjekt «Styrket tilbud rus/Psyk.helse» i drift kr.600.000
- Økning av stillingshjemler i omsorg kr.1.000.000
- Investeringer i Velferdsteknologi og Hjelpemiddellager

Enheten har fått tilført kr.840' i rammen som følge av innlemmingen av tiltakene Kreftkoordinator og legestilling sykehjemmet fra Handlingsprogrammet, som er besatt i 2016 og budsjettert i enhetens drift 2017.

KOSTRA-tall viser at Risør kommune har en effektiv drift av omsorgstjenester hvor det leveres gode tjenester til mange brukere på en kostnadseffektiv måte. Samtidig viser demografianalyser at helse og omsorgssektoren bør styrkes i årene som kommer for å møte stadig aldrende befolkning, og økende pågang av pasienter med behov innen kreft, psykiatri og demens.

Se for øvrig enhetens virksomhetsplan.

7.5 ENHET FOR KULTUR

	Regnskap 2015	Budsjett 2016	Budsjett 2017
Kultur			
Andre salgs- og leieinntekter	-3 618 000	-3 173 000	-2 982 000
Overføringer med krav til motytelse	-699 000	-178 000	-183 000
Andre statlige overføringer	-564 000	-545 000	0
Andre overføringer	-59 000	-15 000	-50 000
SUM DRIFTSINNTEKTER (B)	-4 940 000	-3 911 000	-3 215 000
Lønnsutgifter	4 354 000	4 109 000	3 912 000
Sosiale utgifter	1 173 000	1 346 000	1 206 000
Kjøp av varer og tjenester som inngår i komm tjenesteprod	2 609 000	1 794 000	1 875 000
Kjøp av varer og tjenester som erstatter komm tjprod	2 764 000	3 163 000	3 130 000
Overføringer	3 374 000	3 324 000	3 142 000
Avskrivninger	130 000	0	0
Fordelte utgifter	30 000	0	0
SUM DRIFTSUTGIFTER (C)	14 434 000	13 736 000	13 265 000
BRUTTO DRIFTSRESULTAT (D = B-C)	9 494 000	9 825 000	10 050 000
Renteutgifter, provisjoner og andre finansutgifter	1 000	0	0
SUM EKSTERNE FINANSUTGIFTER (F)	1 000	0	0
RESULTAT EKSTERNE FINANSIERINGSTRANSAKSJONER	1 000	0	0
NETTO DRIFTSRESULTAT (I)	9 495 000	9 825 000	10 050 000
Bruk av disposisjonsfond	-550 000	0	0
Bruk av bundne fond	-36 000	0	0
SUM BRUK AV AVSETNINGER (J)	-586 000	0	0
Avsetninger til disposisjonsfond	277 000	0	0
Avsetninger til bundne fond	0	0	0
SUM AVSETNINGER (K)	277 000	0	0
NETTO DRIFTSRAMME	9 186 000	9 825 000	10 050 000

Netto driftsrammer – Enhet for Kultur

Enheten inneholder følgende tjenester:

Ansvar	Tjeneste	Tjenestenavn	Regnskap 2015	Budsjett 2016	Budsjett 2017
	2023	Den kulturelle skolesekken	6 000	0	0
	2315	Skolemusikk	60 000	60 000	60 000
	3257	Designutvikling	175 000	175 000	0
	3750	Tilskudd museum og akvarie	564 000	650 000	650 000
	3770	Tilskudd kunstformidling	455 000	440 000	440 000
	3801	Støtte til idrettslag m.m	126 000	130 000	130 000
	3831	Int.kommunal kulturskole	1 844 000	1 855 000	1 940 000
	3850	Kulturkontoret	1 185 000	1 715 000	1 720 000
	3853	Div. kulturaktiviteter	1 199 000	1 524 000	1 584 000
62		Kultur - kultursjefen	5 614 000	6 549 000	6 524 000
	3700	Biblioteket	1 955 000	2 207 000	2 090 000
	3730	Risør Kino	367 000	166 000	328 000
	3852	Risørhuset kulturfagligdrift	344 000	579 000	485 000
63		Kultur - Risørhuset	2 666 000	2 952 000	2 904 000
	3255	Turistinformasjon	669 000	0	0
64		Kultur - Turistkontor	669 000	0	0
	2342	Risør Frivillighetssentral	236 000	324 000	622 000
65		Kultur - Frivillighetssentralen	236 000	324 000	622 000
		Sum enhet for Kultur	9 185 000	9 825 000	10 050 000

Netto driftsramme for den enkelte tjeneste under Enhet for Kultur

Kommentarer til budsjett for 2017

Budsjett 2017 er en videreføring av dagens drift.

Enheten har overført kr.175.000 fra budsjettammen over til Rådmannen for videre drift av Beyond Risør, som nå håndteres av Næringssjefen.

Enheten har fått en rammeøkning på kr.300.000 ifm at tilskudd til Frivillighetssentraler innlemmes i rammetilskuddet fra 2017.

Frivillighetssentralen har budsjettet fullt årsverk til drift av denne, som er et krav for maks overføring i rammetilskuddet.

Enheten har budsjettet med kr.100.000 i tilskudd til Risør Trebåtfestival, som kommer i tillegg til kr.150.000 som ligger som tiltak i Handlingsprogrammet. Totalt vil Trebåtfestivalen motta kr.250.000 i tilskudd for 2017.

Enheten har budsjettet med kr.500.000 i tilskudd til Stiftelsen Risør Akvarium, og 150.000 til museumsutvikling som er en videreføring av 2016 budsjett.

Prosjektet Jubileumsboken/Historieboken ble startet opp i 2015 med en bevilgning på kr.600.000, som er videreført inn i 2017 og årene frem mot 2023.

Tilskudd til Villvinns historie er lagt inn i Handlingsprogrammet med kr.100.000 ihht vedtak i Bystyret.

Enheten har mottatt en søknad om tilskudd til «Alfreds Hus» på kr.200.000 som ikke er tatt inn i budsjettet da det ikke ble vedtatt i behandlingen av Handlingsprogrammet. Søknaden ligger vedlagt.

Følgende lag og foreninger tildeles midler over budsjettet for «kulturaktiviteter» i 2017.

Lag/forening	Anslag tilskuddsbeløp
Risør Trebåtfestival	100.000
Villvin Kunsthåndverkmarked	100.000
Risør Kammermusikkfestival	630.000
Kanonjolla	10.000
Risør kommune Kulturprisen	15.000
Stipend Unge Talenter (2 stk)	20.000
Risør Ungdomsteater	85.000
Risør Bandverksted	20.000
Kulturnatt	75.000
17.mai komité	50.000
Friluftsrådet Sør	73.000
Ungdommens Kulturmønstring (UKM)	20.000
Norsk Kulturarv	10.000
Korps	50.000
Integreringsprosjekter	50.000
Frie kulturmidler/Underskuddsgaranti	276.000
Sum totalt tilskudd budsjett 2017	1.584.000

Se for øvrig enhetens virksomhetsplan.

7.6 ENHET FOR PLAN & BYGGESAK

	Regnskap 2015	Budsjett 2016	Budsjett 2017
Plan & byggesak			
Andre salgs- og leieinntekter	-3 871 000	-4 273 000	-4 244 000
Overføringer med krav til motytelse	-241 000	-111 000	-105 000
Andre statlige overføringer	0	0	-50 000
SUM DRIFTSINTEKTER (B)	-4 112 000	-4 384 000	-4 399 000
Lønnsutgifter	3 967 000	4 013 000	4 365 000
Sosiale utgifter	1 151 000	1 317 000	1 341 000
Kjøp av varer og tjenester som inngår i komm tjenesteprod	847 000	739 000	671 000
Kjøp av varer og tjenester som erstatter komm tjprod	1 000	10 000	60 000
Overføringer	490 000	141 000	135 000
Avskrivninger	14 000	0	0
Fordelte utgifter	-74 000	-40 000	-40 000
SUM DRIFTSUTGIFTER (C)	6 396 000	6 180 000	6 533 000
BRUTTO DRIFTSRESULTAT (D = B-C)	2 284 000	1 796 000	2 134 000
NETTO DRIFTSRESULTAT (I)	2 284 000	1 796 000	2 134 000
Bruk av disposisjonsfond	-206 000	-500 000	-969 000
Bruk av bundne fond	-10 000	-86 000	-20 000
SUM BRUK AV AVSETNINGER (J)	-216 000	-586 000	-989 000
Avsetninger til bundne fond	0	0	0
SUM AVSETNINGER (K)	0	0	0
NETTO DRIFTSRAMME	2 068 000	1 210 000	1 145 000

Netto driftsrammer – Enhet for plan & byggesak

Enheden inneholder følgende tjenester:

Ansvar	Tjeneste	Tjenestenavn	Regnskap 2015	Budsjett 2016	Budsjett 2017
	3010	Plansaksbehandling	1 060 000	863 000	830 000
	3013	Planarbeid RUV	0	0	-5 000
	3020	Byggesak	593 000	-48 000	20 000
	3030	Kart og Oppmåling	-297 000	-351 000	-452 000
	3200	Kommunale skoger	0	14 000	14 000
	3290	Land og skogbrukskontoret	713 000	732 000	738 000
	3355	Universell utforming	0	0	0
	3600	Naturforvaltning	0	0	0
	3602	Fallvilt - komm.fond	0	0	0
	3851	Kulturvern	0	0	0
71		Plan og Byggesak	2 069 000	1 210 000	1 145 000
		Sum enhet for Plan & byggesak	2 069 000	1 210 000	1 145 000

Netto driftsramme for den enkelte tjeneste under Enhet for plan & byggesak

Kommentarer til budsjett for 2017

Budsjett er basert på videreføring av driften i 2016.

Budsjettet er inkludert videreføringen av tiltaket «gjennomgang/avklaring av gamle eiendomssaker» fra Handlingsprogrammet på kr.184.000, som er finansiert med midler fra Disposisjonsfond.

Bystyret vedtok i behandlingen av Handlingsprogrammet 2017-2020 at Risør Utvikling og Vekst skal videreføres og tas inn i driften av enheten. Kostnaden til dette skal dekkes av disposisjonsfond. Totalt belastes disposisjonsfond med

kr.785.000 til dette i 2017. Rådmannen mener det er lite fornuftig å finansiere drift med fondsmidler, og vil tilstrebe å finne inndekning for driften av RUV inn i budsjett 2018.

Enhetens inntekter er avhengig av byggeaktiviteten i markedet som er vanskelig å forutsi. Budsjetterte inntekter i 2016 har vist seg å være vanskelig å oppnå, men svingninger fra år til år gjør at enheten opprettholder samme budsjetterte inntektsnivå inn i 2017.

Enhetens har et lite nettobudsjett, hvor lønnskostnadene utgjør ca 87 % av alle utgifter, som gir lite handlingsrom i budsjettet. Kutt i stillinger vil medføre bortfall av behandlingskapasitet, som igjen vil medføre tapte inntekter i stor utstrekning, mens økning i stillinger ikke automatisk medfører tilsvarende økte inntekter.

Rådmannen har i sin innstilling foreslått en gebyrøkning tilsvarende konsumprisindeksen, samt mindre endringer i tekstene. Se vedlegg for endringer.

Se for øvrig enhetens virksomhetsplan.

7.7 VAR – VANN, AVLØP OG FEIER (SELVKOSTOMRÅDENE)

	Regnskap 2015	Budsjett 2016	Budsjett 2017
VAR - Selvkostområdene			
Andre salgs- og leieinntekter	-21 250 000	-20 923 000	-22 003 000
Overføringer med krav til motytelse	-384 000	0	0
SUM DRIFTSINNTEKTER (B)	-21 634 000	-20 923 000	-22 003 000
Lønnsutgifter	4 873 000	4 521 000	5 211 000
Sosiale utgifter	1 347 000	1 449 000	1 572 000
Kjøp av varer og tjenester som inngår i komm tjenesteprod	8 061 000	6 101 000	6 101 000
Kjøp av varer og tjenester som erstatter komm tjprod	1 845 000	1 701 000	1 851 000
Overføringer	98 000	0	0
Avskrivninger	4 613 000	5 321 000	5 065 000
Fordelte utgifter	2 649 000	3 630 000	2 786 000
SUM DRIFTSUTGIFTER (C)	23 485 000	22 723 000	22 586 000
BRUTTO DRIFTSRESULTAT (D = B-C)	1 851 000	1 800 000	583 000
Renteutgifter, provisjoner og andre finansutgifter	1 000	0	0
SUM EKSTERNE FINANSUTGIFTER (F)	1 000	0	0
RESULTAT EKSTERNE FINANSIERINGSTRANSAKSJONER	1 000	0	0
NETTO DRIFTSRESULTAT (I)	1 852 000	1 800 000	583 000
Bruk av bundne fond	-11 189 000	-10 574 000	-10 770 000
SUM BRUK AV AVSETNINGER (J)	-11 189 000	-10 574 000	-10 770 000
Avsetninger til bundne fond	9 338 000	8 774 000	10 187 000
SUM AVSETNINGER (K)	9 338 000	8 774 000	10 187 000
NETTO DRIFTSRAMME	0	0	0

Netto driftsrammer – VAR (selvkostområdene)

Risør kommune har ansvaret for vann- og avløpstjenestene i kommunen, mens ØABV og RTA har ansvaret for hhv feiing og renovasjonstjenestene.

VAR-områdene er selvkostområder som gjør at det ikke blir noen netto driftsrammer på tjenestene.

Alle tjenester avregnes mot fond ved årets slutt, og er følgelig ikke noen direkte belastning på Risør kommunes driftsbudsjett.

Gebyrsatsene er vurdert innenfor alle avgiftsområder for å tilfredsstille kravene om 5 års grense for fondsdisponeringer, samt for å opprettholde stabile avgifter for innbyggerne. Risør kommune har relativt store VAR-fond og ønsker å bygge ned disse til et fornuftig nivå, hvor vi videre vil ha en «normal-utvikling» av gebyrene.

Avløpsavgiftene ble satt ned med 20 % i 2013, og holdt lave frem til nå for å redusere størrelsen på avløpsfondet. Rådmannen øker i 2017 gebyret med 5 % for å styre fondsstørrelsen slik at ikke gebyrene må settes kraftig opp igjen når fondet når et kritisk nivå.

Vannavgiftene holdes uendret fra 2016.

Feieravgiften settes opp etter flere år med lave gebyrer for å stabilisere fondet, og vil for 2017 ligge på et nivå midt mellom nabokommunene.

RTA holder avgiftene stort sett uendret, men foretar en omlegging av gebyrer for hytterrenovasjon. Endringen er tatt med i rådmannens innstilling, og informasjonsbrev fra RTA er vedlagt saken.

Se for øvrig rådmannens innstilling for de enkelte gebyrsatsene.

Følgende tabell viser gebyrutviklingen de siste årene innenfor Selvkost-områdene i Risør kommune.

Gebyr / År	2013		2014		2015		2016		2017	
	Kr	% endr	Kr	% endr	Kr	% endr	Kr	% endr	Kr	% endr
Vann abonnement	1 386,00	0,00	1 386,00	0,00	1 289,00	-7,00	1 386,00	7,53	1 386,00	0,00
Vann forbruk pr. m3	7,34	0,00	7,34	0,00	6,83	-6,95	7,34	7,47	7,34	0,00
Avløp abonnement	1 700,00	-20,00	1 700,00	0,00	1 700,00	0,00	1 700,00	0,00	1 785,00	5,00
Avløp forbruk pr. m3	11,81	-19,99	11,81	0,00	11,81	0,00	11,81	0,00	12,40	5,00
Renovasjon normalabo.	2 626,00	8,07	2 874,00	9,44	2 940,00	2,30	2 920,00	-0,68	2 906,00	-0,48
Feieavgift pr pipe	264,60	0,00	264,60	0,00	222,00	-16,10	222,00	0,00	270,00	21,62
Slamgebyr	1 140,00	5,56	1 140,00	0,00	1 080,00	-5,26	1 080,00	0,00	1 080,00	0,00

Gebyrutvikling kommunale avgifter (selvkostområdene)

Hovedplan for vann og avløp i handlingsprogram og økonomiplan viser hvilke investeringer som vil bli gjort innenfor selvkostområdene fremover. Disse investeringene vil påvirke gebyrene fremover, men enheten jobber med å holde disse så stabile som mulig i perioden ved hjelp av selvkostfondene.

Risør kommune har relativt lave gebyrer sett i forhold til nabokommunene, men prisene sier ikke noe om kvaliteten på tjenestene som blir levert, og hvor god standard anleggene har i de enkelte kommunene. Rådmannens oppfatning er at det er god kvalitet og lave priser i Risør kommune.

Se for øvrig virksomhetsplan under Eiendom & tekniske tjenester.

7.8 ENHET FOR EIENDOM & TEKNISKE TJENESTER

	Regnskap 2015	Budsjett 2016	Budsjett 2017
Eiendom og tekniske tjenester			
Andre salgs- og leieinntekter	-21 050 000	-20 802 000	-22 231 000
Overføringer med krav til motytelse	-4 901 000	-2 470 000	-2 496 000
Andre statlige overføringer	-754 000	-450 000	-450 000
Andre overføringer	-100 000	0	0
SUM DRIFTSINNTEKTER (B)	-26 805 000	-23 722 000	-25 177 000
Lønnsutgifter	14 764 000	14 669 000	15 274 000
Sosiale utgifter	4 179 000	4 768 000	4 641 000
Kjøp av varer og tjenester som inngår i komm tjenesteprod	17 428 000	16 920 000	17 974 000
Kjøp av varer og tjenester som erstatter komm tjprod	9 133 000	9 433 000	9 615 000
Overføringer	3 903 000	2 595 000	2 595 000
Avskrivninger	18 485 000	0	0
Fordelte utgifter	-62 000	-44 000	-44 000
SUM DRIFTSUTGIFTER (C)	67 831 000	48 341 000	50 055 000
BRUTTO DRIFTSRESULTAT (D = B-C)	41 026 000	24 619 000	24 878 000
Renteutgifter, provisjoner og andre finansutgifter	2 000	0	0
SUM EKSTERNE FINANSUTGIFTER (F)	2 000	0	0
RESULTAT EKSTERNE FINANSIERINGSTRANSAKSJONER	2 000	0	0
NETTO DRIFTSRESULTAT (I)	41 028 000	24 619 000	24 878 000
Bruk av disposisjonsfond	-100 000	0	0
Bruk av bundne fond	-100 000	0	0
SUM BRUK AV AVSETNINGER (J)	-200 000	0	0
Avsetninger til bundne fond	100 000	0	0
SUM AVSETNINGER (K)	100 000	0	0
NETTO DRIFTSRAMME	40 928 000	24 619 000	24 878 000

Netto driftsrammer– Enhet for Eiendom & tekniske tjenester

Enheten inneholder følgende tjenester:

Ansvar	Tjeneste	Tjenestenavn	Regnskap 2015	Budsjett 2016	Budsjett 2017
		1210 Eiendomsforvaltning	2 438 000	3 510 000	3 742 000
		1300 Drift av adm bygg	1 332 000	499 000	616 000
		2211 Drift av barnehagelokaler	1 192 000	214 000	227 000
		2221 Drift av skolelokaler	6 548 000	2 053 000	2 250 000
		2610 Drift av institusjoner	1 909 000	-1 520 000	-1 922 000
		2650 Utleieboliger	1 131 000	-2 288 000	-2 967 000
		2651 Kommunale festetomter	-174 000	-180 000	-180 000
		3253 Utleie næringsbygg/arel	-1 505 000	-2 624 000	-2 829 000
		3802 Idrettslokaler	629 000	0	0
		3810 Idrettsbygget	571 000	485 000	513 000
		3811 Idrettshallen	263 000	323 000	344 000
		3860 Kommunale kulturbygg	994 000	110 000	171 000
		3901 Presteboliger	-19 000	-21 000	-21 000
91		Eiendom og teknisk drift - leder	15 309 000	561 000	-56 000
		1300 Drift av adm bygg	133 000	92 000	104 000
		2211 Drift av barnehagelokaler	156 000	267 000	279 000
		2221 Drift av skolelokaler	1 041 000	1 298 000	1 322 000
		2610 Drift av institusjoner	1 127 000	1 090 000	1 087 000
		2650 Utleieboliger	111 000	304 000	311 000
		3253 Utleie næringsbygg/arel	18 000	66 000	53 000
		3810 Idrettsbygget	240 000	262 000	265 000
		3811 Idrettshallen	152 000	157 000	158 000
		3860 Kommunale kulturbygg	308 000	454 000	461 000
92		Eiendom - Vaktmestertjeneste	3 285 000	3 990 000	4 039 000
		1204 Kantine	120 000	112 000	113 000
		1210 Eiendomsforvaltning	0	0	716 000
		1300 Drift av adm bygg	1 603 000	1 515 000	895 000
		2211 Drift av barnehagelokaler	392 000	456 000	588 000
		2221 Drift av skolelokaler	3 105 000	3 640 000	3 598 000
		2610 Drift av institusjoner	2 389 000	2 585 000	2 303 000
		2650 Utleieboliger	76 000	67 000	75 000
		3253 Utleie næringsbygg/arel	665 000	702 000	757 000
		3810 Idrettsbygget	439 000	458 000	462 000
		3811 Idrettshallen	358 000	357 000	360 000
		3860 Kommunale kulturbygg	342 000	375 000	425 000
93		Eiendom - Renholdstjeneste	9 488 000	10 267 000	10 292 000
		3300 Tilskudd til Øysangfergen	425 000	500 000	500 000
		3320 Kommunale veier	5 923 000	3 666 000	3 810 000
		3321 Parkering	-875 000	-1 119 000	-947 000
		3322 Miljø og trafiksikkerhetstiltak	819 000	768 000	813 000
		3350 Parker og lekeplasser	588 000	248 000	250 000
		3380 Forebyggende arbeid	219 000	340 000	340 000
		3390 Brannvesen	7 076 000	7 403 000	7 814 000
		3391 Oljevernberedskap	35 000	45 000	45 000
		3600 Naturforvaltning	65 000	477 000	767 000
		3601 Skjærgårdstjenesten	650 000	203 000	-49 000
		3607 Risør Havnevesen	-2 391 000	-3 005 000	-3 020 000
		3800 Drift av idrettsanlegg	303 000	275 000	282 000
		3935 Invest. i kirkeg. m.m	10 000	0	0
94		Eiendom - Tekniske tjenester	12 847 000	9 801 000	10 604 000
		Sum enhet for Eiendom & tekniske tjenester	40 928 000	24 619 000	24 878 000

Netto driftsramme for den enkelte tjeneste under Enhet for Eiendom & tekniske tjenester

Kommentarer til budsjett for 2017

Budsjettet er stort sett basert på videreføring av driften i 2016.

Utgifter til energi/strøm er økt med ca 450.000 fra 2016 nivå med bakgrunn i forventet merforbruk i 2016 som følge av økning i energikostnaden. Enheten har de senere år redusert budsjettet på energi som følge av reduserte strømpriser, og må følgelig øke opp igjen når dette er snudd. Totalt budsjett energi 2017 er på kr.6 mill i eiendomsforvaltningen.

Enhetens leieinntekter økt betydelig de siste årene etter hvert som kommunen har anskaffet flere utleieboliger. Disse leieinntektene godskrives eiendom, som også har ansvar for kostnadene. Enheten øker budsjetterte leieinntekter med ca 1,5 mill fra 2016 til 2017.

Betalingssatsene på båtplassleie økes med 2,5 % for å fange opp den løpende prisstigningen og unngå store sprang i leien fremover. Se nye leiesatser i vedlegg.

Enheten har i vedtak i Handlingsprogrammet fått økt bevilgning til vedlikehold av kommunale bygg med kr.1 mill. Enhet for eiendom har i driftsbudsjettet for 2017 ca 2,2 mill til vedlikehold av ca 55.000m2 kommunale bygg som har et relativt stort vedlikeholdsbehov.

I tillegg er det varslet en øremerket tiltakspakke på kr.650 mill til vedlikehold av kommunale bygg i Statsbudsjettet. Foreløpige beregninger er satt til ca.2,14 mill for Risør kommune, og er basert på at kommunen har høyere arbeidsledighet enn landsgjennomsnittet. Regionen Sør- og Vestlandet er prioritert med 400 mill, og de siste 250 mill blir vurdert primo 2017.

Totalt vil dermed Eiendomsforvaltningen ha ca 5,3 mill til vedlikehold i 2017, noe som tilsvarer ca 96 kr. pr m2 kommunale bygg, og er mer enn en dobling fra opprinnelig 2016 budsjett.

Enheten har i tillegg tiltak i Handlingsprogrammet knyttet til Klimaregnskap kr.55.000 og utbedring av Vormliveien kr.250.000 som overføres enhetens rammer når kostnadene påløper.

Enhet for Eiendom og Tekniske tjenester har også ansvar for Risør kommune Biovarme som ligger som et eget rammeområde i budsjettet. Dette er gjort for å unngå at salderinger innen ett av rammeområdene skal innvirke på det andre områdets drift. Risør Biovarme skal være selvfinansierende, og forsyne Frydenborgsenteret, Kommunehuset og Risør Videregående skole med energi. Enheten intern fakturerer for forbrukt energi til de andre enhetene og Fylket.

	Regnskap 2015	Budsjett 2016	Budsjett 2017
Risør Kommune Biovarme			
Andre salgs- og leieinntekter	-525 000	-1 540 000	-1 250 000
SUM DRIFTSINNTEKTER (B)	-525 000	-1 540 000	-1 250 000
Lønnsutgifter	0	0	5 000
Kjøp av varer og tjenester som inngår i komm tjenesteprod	295 000	1 328 000	1 123 000
Kjøp av varer og tjenester som erstatter komm tjprod	0	122 000	122 000
Fordelte utgifter	0	90 000	0
SUM DRIFTSUTGIFTER (C)	295 000	1 540 000	1 250 000
BRUTTO DRIFTSRESULTAT (D = B-C)	-230 000	0	0
NETTO DRIFTSRESULTAT (I)	-230 000	0	0
REGNSKAPSMESSIG MER- MINDREFORBRUK (L = I+J-K)	-230 000	0	0

Se for øvrig enhetens virksomhetsplan.

7.9 ENHET FOR BARNEHAGE, BARNESKOLE & PPT

	Regnskap 2015	Budsjett 2016	Budsjett 2017
Barneskoler, barnehager & PPT			
Brukerbetalinger	-6 029 000	-6 890 000	-6 747 000
Andre salgs- og leieinntekter	-739 000	-638 000	-663 000
Overføringer med krav til motytelse	-10 897 000	-9 936 000	-12 876 000
Andre statlige overføringer	-1 338 000	-1 993 000	-740 000
Andre overføringer	-89 000	0	0
SUM DRIFTSINNTEKTER (B)	-19 091 000	-19 457 000	-21 026 000
Lønnsutgifter	60 735 000	58 968 000	62 582 000
Sosiale utgifter	15 453 000	16 688 000	17 174 000
Kjøp av varer og tjenester som inngår i komm tjenesteprod	4 805 000	4 200 000	4 393 000
Kjøp av varer og tjenester som erstatter komm tjprod	32 047 000	32 132 000	32 526 000
Overføringer	927 000	1 572 000	755 000
Avskrivninger	219 000	0	0
Fordelte utgifter	58 000	0	0
SUM DRIFTSUTGIFTER (C)	114 245 000	113 560 000	117 430 000
BRUTTO DRIFTSRESULTAT (D = B-C)	95 154 000	94 103 000	96 404 000
Renteutgifter, provisjoner og andre finansutgifter	1 000	0	0
SUM EKSTERNE FINANSUTGIFTER (F)	1 000	0	0
RESULTAT EKSTERNE FINANSIERINGSTRANSAKSJONER	1 000	0	0
NETTO DRIFTSRESULTAT (I)	95 155 000	94 103 000	96 404 000
Bruk av disposisjonsfond	-688 000	0	0
Bruk av bundne fond	-71 000	-70 000	0
SUM BRUK AV AVSETNINGER (J)	-759 000	-70 000	0
Avsetninger til bundne fond	223 000	0	0
SUM AVSETNINGER (K)	223 000	0	0
NETTO DRIFTSRAMME	94 620 000	94 033 000	96 404 000

Netto driftsrammer – Enhet for barnehage, barneskole og PPT

Enheten inneholder følgende tjenester:

Ansvar	Tjeneste	Tjenestenavn	Regnskap 2015	Budsjett 2016	Budsjett 2017
	2020	Grunnskoleundervisning	27 370 000	25 956 000	26 727 000
	2025	Div. fellesutg vedr skole (Skole ktr ansv.)	0	0	160 000
	2150	SFO	1 489 000	767 000	354 000
	2151	FFO (Fotball Fritids Ordningen)	7 000	0	0
111		Barnehage og Barneskole - Risør	28 865 000	26 723 000	27 241 000
	2010	Kommunale barnehager	2 931 000	3 413 000	3 391 000
	2020	Grunnskoleundervisning	3 582 000	3 775 000	3 973 000
	2150	SFO	123 000	121 000	53 000
112		Barnehage og Barneskole - Hope	6 636 000	7 309 000	7 417 000
	2020	Grunnskoleundervisning	10 866 000	10 928 000	11 085 000
	2150	SFO	472 000	350 000	407 000
113		Barnehage og barneskole - Søndeled	11 338 000	11 278 000	11 492 000
	2010	Kommunale barnehager	6 123 000	6 198 000	6 226 000
114		Barnehage og barneskole - Fargeskrinet bhg	6 123 000	6 198 000	6 226 000
	2010	Kommunale barnehager	3 357 000	3 776 000	4 250 000
115		Barnehage og barneskole - Trollstua bhg.	3 357 000	3 776 000	4 250 000
	2021	PP-tjenesten	2 090 000	2 186 000	2 342 000
	2900	PP-tjenesten int.komm.samarbeid	0	0	0
117		Barnehage og barneskole - PPT	2 090 000	2 186 000	2 342 000
	1200	Administrasjon	1 591 000	1 114 000	2 118 000
	2010	Kommunale barnehager	1 775 000	1 403 000	1 505 000
	2011	Private barnehager (tilsk	26 809 000	27 050 000	26 890 000
	2020	Grunnskoleundervisning	1 095 000	2 084 000	1 874 000
	2113	Førskoletiltak	2 940 000	2 750 000	2 812 000
	2114	Førskoletiltak minoritetsbarn	-94 000	0	0
	2230	Skoleskyss	2 095 000	2 162 000	2 237 000
119		Barnehage og barneskole - Leder	36 211 000	36 563 000	37 436 000
		Sum enhet for Barnehager, barneskole og PPT	94 620 000	94 033 000	96 404 000

Netto driftsramme for den enkelte tjeneste under Enhet for barnehage og barneskole

Kommentarer til budsjett for 2017

Budsjettet for 2017 er basert på videre drift fra 2016.

Barnehager

Oppholdsbetalingssatsene for barnehager er økt til foreslått maks pris kr.2.730 ihht føringer i Statsbudsjettet, og hensyntatt moderasjonsordningen knyttet til familier med lav inntekt.

Tilskudd til private barnehager er beregnet ut fra kommunens kostnad til barnehager i 2015 regnskapet og barnesammensetningen i samme år. Satsen skal vedtas av bystyret og fremkommer i rådmannens innstilling. Satsene for 2017 er høyere enn de nasjonale satsene med hhv kr.9.473 (små barn) og kr.4.692 (Store barn) pr heltidsplass. Satsene er beregnet på regnskap 2 år bakover i tid, og er følgelig ikke noe rådmannen kan påvirke i neste års budsjett. Endringer som gjøres i 2017 vil først få effekt i beregning av tilskuddet i 2019.

Enheten har budsjettet med 26 mill i kostnad til tilskudd til de private barnehagene. Kostnaden er usikker som følge av usikkerhet rundt barnesammensetningen 2 halvår 2017, fordelingen mellom kommunale og private barnehager, og aldersfordelingen i disse. Slik situasjonen pr dd har de private barnehagene ca 2/3 av barnehageplassene i kommunen, og en stor andel

av de små barna. Det gir utslag i høye utgifter til tilskudd til de private. Ved å bygge ut Trollstua barnehage i 2017/2018 vil fordelingen utjevne seg noe, som igjen vil gi reduserte kostnader i 2020.

De kommunale barnehagene har en økning i budsjettet fra 2016 på ca 0,5 mill hovedsakelig som følge av økt bemanning i Trollstua barnehage i 2016 for å ta inn flere små barn. Alle de kommunale barnehagene drifter med en minimumsbemanning i 2017. De kommunale barnehagene, spesielt i distriktet har en høyere andel deltidsplasser enn i de private, som igjen medfører færre heltidsplasser å dele totalkostnaden på i beregningen av tilskudd til de private barnehagene.

Barneskolene

Barneskolene, spesielt Risør og Sønedeled, har utfordringer med å få budsjettene til å strekke til i 2016. Det innebærer at de kan få utfordringer med budsjettene for 2017 om ikke driften reduseres inn i 1 halvår 2017.

Grunnskolen har over tid hatt en nedgang i antall elever, men opplever samtidig økte behov for oppfølging av enkeltelever som tar mye ressurser fra den ordinære driften. Skolene må derfor tilstrebe å søke gode, effektive løsninger for å håndtere situasjonen innenfor sine rammer.

Rådmannen foreslår en økning i betalingssatsene på SFO med 3 % for å fange opp den generelle prisstigningen og dermed unngå store prisendringer i fremtiden. Risør kommune subsidierer SFO-ordningen med ca 814.000 i 2017.

Skole og barnehage styrkes også gjennom vedtatte tiltak i HP/ØP

- KFK (kompetanse for kvalitet) kr.300.000
- Språkløyper, lese- og skriveopplæring kr.50.000
- Realfagsatsning kr.150.000
- Veiledning av nye lærere kr.180.000
- Miljøfyrtårnsertifisering kr.80.000

Budsjettet for PPT har en relativt stor økning fra 2016 som følge av et lønnsoppgjør som ble vesentlig høyere enn det generelle i kommunen. Kostnadsøkningen for Risør kommune er på kr.156.000, tilsvarende 7 %. Det er ventet at lønnsoppgjøret for enheten i 2017 også vil bli kostbart.

Kostnadsøkningen på Administrasjon – Leder (119) knyttes til at stillingen til enhetsleder for nye Enhet for Bosetting og Integrering er budsjettet her. Hele denne kostnaden er trukket ut av enheten igjen, og overført ny enhet fra 1/1-2017.

Se for øvrig enhetens virksomhetsplan.

7.10 ENHET FOR UNGDOMSSKOLE OG VOKSENOPPLÆRING

	Regnskap 2015	Budsjett 2016	Budsjett 2017
Ungdomskole og Voksenopplæring			
Andre salgs- og leieinntekter	-488 000	-574 000	-683 000
Overføringer med krav til motytelse	-15 848 000	-12 072 000	-16 007 000
Andre statlige overføringer	-539 000	-225 000	-225 000
SUM DRIFTSINNTEKTER (B)	-16 875 000	-12 871 000	-16 915 000
Lønnsutgifter	27 919 000	26 228 000	29 606 000
Sosiale utgifter	6 411 000	6 392 000	7 161 000
Kjøp av varer og tjenester som inngår i komm tjenesteprod	3 963 000	3 717 000	4 137 000
Kjøp av varer og tjenester som erstatter komm tjprod	1 537 000	2 100 000	2 100 000
Overføringer	740 000	638 000	638 000
Avskrivninger	67 000	0	0
Fordelte utgifter	-211 000	-140 000	-78 000
SUM DRIFTSUTGIFTER (C)	40 426 000	38 935 000	43 564 000
BRUTTO DRIFTSRESULTAT (D = B-C)	23 551 000	26 064 000	26 649 000
Renteutgifter, provisjoner og andre finansutgifter	2 000	0	0
SUM EKSTERNE FINANSUTGIFTER (F)	2 000	0	0
RESULTAT EKSTERNE FINANSIERINGSTRANSAKSJONER	2 000	0	0
NETTO DRIFTSRESULTAT (I)	23 552 000	26 064 000	26 649 000
Bruk av bundne fond	-45 000	0	0
SUM BRUK AV AVSETNINGER (J)	-45 000	0	0
Avsetninger til bundne fond	185 000	0	0
SUM AVSETNINGER (K)	185 000	0	0
NETTO DRIFTSRAMME	23 692 000	26 064 000	26 649 000

Netto driftsrammer – Enhet for Ungdomsskole og voksenopplæring

Enheten inneholder følgende tjenester:

Ansvar	Tjeneste	Tjenestenavn	Regnskap 2015	Budsjett 2016	Budsjett 2017
		1204 Kantine	-42 000	0	0
		2020 Grunnskoleundervisning	22 143 000	21 841 000	22 381 000
		2026 Gr.skole - andre kommuner	1 432 000	2 000 000	2 000 000
121	Risør ungdomskole		23 533 000	23 841 000	24 381 000
		2130 Voksenoppl./Fremmedspråkl	-688 000	1 416 000	1 553 000
		2131 Voksenopplæring utv.hemm.	847 000	807 000	715 000
122	Risør ungdomskole - VIRK		159 000	2 223 000	2 268 000
		Sum enhet for Ungdomsskole & VIRK	23 692 000	26 064 000	26 649 000

Netto driftsramme for den enkelte tjeneste under Enhet for Ungdomsskole og voksenopplæring

Kommentarer til budsjett for 2017

Budsjettet for 2017 er stort sett en videreføring av dagens drift.

Ungdomskolen opprettholder antall klasser på samme nivå som dagens, med omtrent like mange elever. Skolens sosiallærer trer av med pensjon i 2017, og ved ansettelse av ny, bør det lyses ut en 100 % stilling, som er en utvidelse fra dagens 60 %. Det er ikke funnet dekning for dette i eget budsjett, og kan bli en utfordring fra skolen utover høsten.

Enheten har heller ikke handlingsrom for en økning i antall elever med behov for særskilt norskopplæring, eller annet opplæringsbehov, dersom det skulle komme på gjennom året.

Betaling for elever i grunnskole i andre kommuner er opprettholdt på 2 mill, men er en usikker faktor ifht hvor mange som vil gå på skole i andre kommuner neste år. De siste årene har denne kostnaden vært på mellom 1,9 - 2,0 mill.

VIRK opplever stort vekst gjennom blant annet økt behov fra flyktninger og asylanter som er et usikkerhetsmoment ifht løpende drift.

VIRK har økt bemanningen med ca 5,58 årsverk fra 2016 som følge av aktivitetsveksten. Økt bemanning dekkes i stor grad inn ved økte tilskudds inntekter fra staten.

Enheten har nå funnet løsning på utfordringen knyttet til lokaler og bør derfor være rustet til full drift i 2017.

Fra 1/1-2017 vil hele budsjettrammen til VIRK overføres til den nye enheten for Bosetting og Integrering. Totalt overføres kr.2.268 ut fra enheten, og enheten vil da gå tilbake til å bli en ren grunnskoleenhet fra 8-10 trinn.

Se Enhet for Bosetting og Integrering for endret budsjettramme.

Se for øvrig enhetens virksomhetsplan.

7.11 HELSE & SOSIAL (NAV, BARNEVERN & HELSETJENESTER)

	Regnskap 2015	Budsjett 2016	Budsjett 2017
Helse og Sosial			
Brukerbetalinger	-209 000	-250 000	-765 000
Andre salgs- og leieinntekter	-1 566 000	-1 310 000	-1 910 000
Overføringer med krav til motytelse	-1 808 000	-877 000	-2 081 000
Andre statlige overføringer	-19 754 000	-19 543 000	-25 730 000
Andre overføringer	-29 000	0	0
SUM DRIFTSINNTEKTER (B)	-23 366 000	-21 980 000	-30 486 000
Lønnsutgifter	21 364 000	15 386 000	21 771 000
Sosiale utgifter	3 527 000	2 878 000	3 343 000
Kjøp av varer og tjenester som inngår i komm tjenesteprod	4 399 000	3 516 000	4 368 000
Kjøp av varer og tjenester som erstatter komm tjprod	10 733 000	20 364 000	20 299 000
Overføringer	10 072 000	8 412 000	9 112 000
Fordelte utgifter	0	0	0
SUM DRIFTSUTGIFTER (C)	50 095 000	50 556 000	58 892 000
BRUTTO DRIFTSRESULTAT (D = B-C)	26 729 000	28 576 000	28 406 000
Mottatte avdrag på utlån	-119 000	-125 000	-125 000
SUM EKSTERNE FINANSINNTEKTER (E)	-119 000	-125 000	-125 000
Renteutgifter, provisjoner og andre finansutgifter	1 000	0	0
Utlån	109 000	65 000	65 000
SUM EKSTERNE FINANSUTGIFTER (F)	110 000	65 000	65 000
RESULTAT EKSTERNE FINANSIERINGSTRANSAKSJONER	-9 000	-60 000	-60 000
NETTO DRIFTSRESULTAT (I)	26 720 000	28 516 000	28 346 000
Bruk av disposisjonsfond	-725 000	0	0
Bruk av bundne fond	-178 000	0	-750 000
SUM BRUK AV AVSETNINGER (J)	-903 000	0	-750 000
Avsetninger til bundne fond	88 000	0	0
SUM AVSETNINGER (K)	88 000	0	0
NETTO DRIFTSRAMME	25 905 000	28 516 000	27 596 000

Netto driftsrammer – Helse & Sosial

Enheten inneholder følgende tjenester:

Ansvar	Tjeneste	Tjenestenavn	Regnskap 2015	Budsjett 2016	Budsjett 2017
	1200	Administrasjon	0	146 000	146 000
131		Helse og Sosial- Leder	0	146 000	146 000
	2420	Sosialkontortjenester	4 876 000	5 476 000	6 043 000
	2423	Forebyggende edrusk.arb.	-57 000	-25 000	-25 000
	2760	Kvalifiseringsprogram	654 000	1 525 000	1 525 000
	2810	Økonomisk sosialhjelp	4 882 000	5 325 000	5 025 000
	2811	Tilskudd til Komm.avgifte	3 000	0	0
	2815	Økonomisk hjelp til flykt	-8 000	0	0
	2830	Bolig tilskudd (husbank)	-72 000	-40 000	-40 000
133		Helse og Sosial - Sosial	10 278 000	12 261 000	12 528 000
	2440	Barnevernstjeneste	2 359 000	4 236 000	4 239 000
	2510	Støttekont,tilsynsfør.mm	359 000	2 151 000	2 154 000
	2511	Besøks-og avlastn.hjem	545 000	0	0
	2512	Barneverntiltak	135 000	0	0
	2520	Fosterhjem	4 957 000	6 095 000	6 098 000
	2522	Plassering på institusjon	1 573 000	0	0
134		Helse og Sosial - Barnevern	9 928 000	12 482 000	12 491 000
	2421	Flyktningekontoret	2 297 000	2 802 000	2 575 000
	2750	Introduksjonsstønad	5 363 000	4 825 000	9 229 000
	2815	Økonomisk hjelp til flykt	4 121 000	3 603 000	4 405 000
	8500	Flytninggettilskudd	-18 113 000	-19 328 000	-25 690 000
135		Helse og Sosial- Flyktning	-6 332 000	-8 098 000	-9 481 000
	2314	Oppvekst	483 000	571 000	570 000
	2320	Helsestasjonstjenester	4 009 000	4 613 000	4 615 000
	2322	Skolehelsetjeneste	190 000	0	0
	2330	Helserådtjenester	228 000	175 000	175 000
	2410	Turnuskandidat	587 000	475 000	483 000
	2411	Driftstilskudd leger	3 318 000	2 798 000	2 498 000
	2412	Driftstilskudd fysioterap	1 612 000	1 545 000	1 687 000
	2413	Legevakt og legevaktsentr	1 603 000	1 548 000	1 612 000
	2415	Sønedeled Legekantor	0	0	273 000
136		Helse og Sosial - Helse	12 031 000	11 725 000	11 912 000
		Sum enhet for Helse & sosial	25 905 000	28 516 000	27 596 000

Netto driftsramme for den enkelte tjeneste under Helse & Sosial

Kommentarer til budsjett for 2017

Enhetens budsjett er basert på videre drift fra 2016.

Enhetenes økonomi er meget sårbar ifht kostnader på lovpålagte tjenester som leveres innenfor sosial, flyktning og barnevern, da disse er svært uforutsigbare og lite påvirkelige.

Enhetene underlagt Helse & sosial står overfor store usikkerheter i driften i årene som kommer, knyttet til flyktning og asylsituasjonen i kommunen.

Helsestasjonen som første «treffpunkt» for asylantene, NAV-flyktning som ansvarlig for å integrere flyktningene som kommer på en god måte, og NAV-sosial som blir oppfølgende instans etter 5 års perioden. Konsekvensene av å ikke gjøre en solid jobb i denne fasen vil være alvorlige på lang sikt.

NAV sosial har en videreføring av 2016-driften, og får tilført kr.300.000 fra HP/ØP knyttet til tiltaket «aktivitetsplikt» som trer i kraft i 2017. Risør har startet på dette tiltaket allerede i 2016. Effekten av denne ordningen er usikker,

men tiltaket har et potensiale til å gi positive utslag på utgifter til økonomisk sosialhjelp dersom det blir håndtert på en fornuftig måte.

NAV flyktning har økt budsjettet til Intro og økonomisk sosialhjelp. Det er ca 40 deltakere i programmet som er ventet å øke til 50 i 2017. Økonomisk sosialhjelp er økt for å dekke de merkostnadene vi ser i 2016 budsjettet.

Enheten forventer en økning i integreringstilskuddet på ca 6,3 mill fra budsjett 2016, som bidrar til å dekke enhetens utfordringer med økonomisk sosialhjelp og kostnader til INTRO-programmet.

Helsestasjonen har blitt styrket hvert år i tråd med regjeringens satsningsområder, samt at tjenesten har blitt styrket ytterligere for å øke bemanningen rettet inn mot asyl. Rådmannen har siden 2014 styrket tjenesten mer enn regjeringens anmodning, og tilfører derfor ikke enheten ytterligere ihht årets sentrale satsning.

Nytt interkommunalt barnevernsamarbeid startet opp 1/1-2016 og har nå snart et fullt driftsår bak seg. Budsjettene fastsettes av vertskommunen Gjerstad, og varselet for 2017 tilsier en marginal økning. Samarbeidet vil fra 2017 også inkludere barnevernsvakt i samarbeid med Arendal kommune.

Ifm etablering av den nye enheten for Bosetting og Integrering endres budsjetttrammene til Helse og sosial betydelig inn i 2017 da mesteparten av Flyktningetjenesten overføres. Totalt overføres en nettoinntekt på ca 10,6 mill til den nye enheten.

Se Enhet for Bosetting og Integrering for endret budsjetttramme.

Se for øvrig virksomhetsplaner innenfor hver sektor:

- NAV
- Helse

7.12 OMORGANISERING TIL ENHET FOR BOSETTING & INTEGRERING

Enhet for Bosetting & Integrering har så vidt startet opp i 2016 ved at leder har begynt å jobbe 40 % med å forberede oppstart 1/1-2017.

Fra 1/1-2017 vil enheten være etablert med egen budsjettramme som er samlet inn fra de tjenestoområdene som overføres.

De nye budsjettrammene vises som nedenfor.

Enhet for Habilitering overfører alle tjenestene innenfor Bosetting av Enslige Mindreårige Flyktninger med totalt kr.-5.836.000.

Ansvar	Tjeneste	Tjenestenavn	Regnskap 2015	Budsjett 2016	Budsjett 2017	Rammeendring
	1200	Administrasjon	1 091 000	1 102 000	1 142 000	
	2343	Transporttjenester	424 000	461 000	342 000	
	2346	Tilskudd VTA bedrifter	233 000	245 000	820 000	
	2419	Prosjekt - Diagnose, behandlig, re-/hab	38 000	43 000	173 000	
	2420	Sosialkontortjenester	665 000	718 000	730 000	
	2422	Annet foreb. H/S-arbeid (støttekontakt	1 823 000	1 138 000	1 071 000	
	2523	Enslige mindreårige Vestlandsstykket	-3 325 000	-6 075 000	0	Alt over
	2524	Enslige mindreårige uteboende	585 000	648 000	0	Alt over
	2525	Ensl.mindr.Nøysomheten 20	0	0	0	Alt over
	2526	Ensl.mindr.Vestlandsstykket 53	0	0	0	Alt over
	2527	Enslige mindreårige Randvik	0	0	0	Alt over
	2542	Heldøgntilbud f.hemmede	-27 772 000	-25 299 000	-26 355 000	
	2544	Personlige assistenter	505 000	408 000	689 000	
	2545	Omsorgslønn	40 000	0	0	
41		HAB - Leder	-25 693 000	-26 611 000	-21 388 000	
	2341	Arbeidstrening	6 286 000	6 333 000	6 282 000	
42		HAB - Linken	6 286 000	6 333 000	6 282 000	
	2542	Heldøgntilbud f.hemmede	14 180 000	13 973 000	14 170 000	
43		HAB - Orreveien	14 180 000	13 973 000	14 170 000	
	2542	Heldøgntilbud f.hemmede	3 041 000	3 594 000	3 589 000	
	2549	Avlastningsbolig - PU	179 000	228 000	193 000	
44		HAB - Sandnes Ressadm	3 220 000	3 822 000	3 782 000	
	2542	Heldøgntilbud f.hemmede	-	787 000	1 166 000	
	2549	Avlastningsbolig - PU	3 218 000	22 000	-397 000	
45		HAB - Sandnes Resshus 1 og 2	3 218 000	809 000	769 000	
	2542	Heldøgntilbud f.hemmede	1 900 000	1 861 000	1 910 000	
46		HAB - Sandnes Resshus 3	1 900 000	1 861 000	1 910 000	
	2542	Heldøgntilbud f.hemmede	12 666 000	12 279 000	12 912 000	
47		HAB - Sandnes Resshus 4	12 666 000	12 279 000	12 912 000	
	2542	Heldøgntilbud f.hemmede	8 115 000	7 580 000	7 890 000	
48		HAB - Sandnes Resshus 5	8 115 000	7 580 000	7 890 000	
	2542	Heldøgntilbud f.hemmede	3 837 000	4 061 000	2 795 000	
49		HAB - Sandnes Resshus 6	3 837 000	4 061 000	2 795 000	
		Sum enhet for Habilitering	27 729 000	24 107 000	29 122 000	

Habiliteringstjenesten vil etter endringen ha en netto ramme på kr.29.122.000 men ellers fortsette som tidligere.

Enhet for Ungdomsskole og VIRK skiller lag og VIRK overføres i sin helhet til den nye enheten. Totalt overføres kr.2.268.000.

Ansvar	Tjeneste	Tjenestenavn	Regnskap 2015	Budsjett 2016	Budsjett 2017	Rammeendring
	1204	Kantine	-42 000	0	0	
	2020	Grunnskoleundervisning	22 143 000	21 841 000	22 381 000	
	2026	Gr.skole - andre kommuner	1 432 000	2 000 000	2 000 000	
121		Risør ungdomskole	23 533 000	23 841 000	24 381 000	
	2130	Voksenoppl./Fremmedspråkl	-688 000	1 416 000	0	Alt over
	2131	Voksenopplæring utv.hemm.	847 000	807 000	0	Alt over
122		Risør ungdomskole - VIRK	159 000	2 223 000	0	
		Sum enhet for Ungdomsskole & VIRK	23 692 000	26 064 000	24 381 000	

Enhet for Helse & sosial splittes opp ved at NAV flyktning overføres til den nye enheten. Det blir værende igjen midler til 0,4 årsverk på NAV-Flyktning sammen med ca kr.915.000 i midler som tildeles etter sosialloven, som det kun er NAV som kan gjøre. Totalt sett overføres netto kr.-10.624.000 til ny enhet.

Ansvar	Tjeneste	Tjenestenavn	Regnskap 2015	Budsjett 2016	Budsjett 2017	Rammeendring
	1200	Administrasjon	0	146 000	146 000	
131		Helse og Sosial- Leder	0	146 000	146 000	
	2420	Sosialkontortjenester	4 876 000	5 476 000	6 043 000	
	2423	Forebyggende edrusk.arb.	-57 000	-25 000	-25 000	
	2760	Kvalifiseringsprogram	654 000	1 525 000	1 525 000	
	2810	Økonomisk sosialhjelp	4 882 000	5 325 000	5 025 000	
	2811	Tilskudd til Komm.avgifte	3 000	0	0	
	2815	Økonomisk hjelp til flykt	-8 000	0	0	
	2830	Bolig tilskudd (husbank)	-72 000	-40 000	-40 000	
133		Helse og Sosial - Sosial	10 278 000	12 261 000	12 528 000	
	2440	Barnevernstjeneste	2 359 000	4 236 000	4 239 000	
	2510	Støttekont,tilsynsfør.mm	359 000	2 151 000	2 154 000	
	2511	Besøks-og avlastn.hjem	545 000	0	0	
	2512	Barneverntiltak	135 000	0	0	
	2520	Fosterhjem	4 957 000	6 095 000	6 098 000	
	2522	Plassering på institusjon	1 573 000	0	0	
134		Helse og Sosial - Barnevern	9 928 000	12 482 000	12 491 000	
	2421	Flyktningekontoret	2 297 000	2 802 000	228 000	Lønn 0,4 år
	2750	Introduksjonsstønad	5 363 000	4 825 000	0	Alt over
	2815	Økonomisk hjelp til flykt	4 121 000	3 603 000	915 000	915.000 forblir
	8500	Flytningettilskudd	-18 113 000	-19 328 000	0	Alt over
135		Helse og Sosial- Flyktning	-6 332 000	-8 098 000	1 143 000	
	2314	Oppvekst	483 000	571 000	570 000	
	2320	Helsestasjonstjenester	4 009 000	4 613 000	4 615 000	
	2322	Skolehelsetjeneste	190 000	0	0	
	2330	Helserådtjenester	228 000	175 000	175 000	
	2410	Turnuskandidat	587 000	475 000	483 000	
	2411	Driftstilskudd leger	3 318 000	2 798 000	2 498 000	
	2412	Driftstilskudd fysioterap	1 612 000	1 545 000	1 687 000	
	2413	Legevakt og legevaktssentr	1 603 000	1 548 000	1 612 000	
	2415	Søndeled Legekontor	0	0	273 000	
136		Helse og Sosial - Helse	12 031 000	11 725 000	11 912 000	
		Sum enhet for Helse & sosial	25 905 000	28 516 000	38 220 000	

Enhet for Bosetting & Integrering vil bli ledet av tidligere enhetsleder for barnehager. Ifm skiftet ble den nye stillingen opprettet og budsjettert i enhet for Barnehager og Barneskoler og avtroppende stilling budsjettert erstattet. Enhetslederstillingen blir dermed overført fra Enhet for barneskoler og barnehager til ny enhet ved årsskifte.

Ansvar	Tjeneste	Tjenestenavn	Regnskap 2015	Budsjett 2016	Budsjett 2017	Rammeendring
	1200	Administrasjon	1 591 000	1 114 000	1 163 000	leder EBI over
	2010	Kommunale barnehager	1 775 000	1 403 000	1 505 000	
	2011	Private barnehager (tilsk	26 809 000	27 050 000	26 890 000	
	2020	Grunnskoleundervisning	1 095 000	2 084 000	1 874 000	
	2113	Førskoletiltak	2 940 000	2 750 000	2 812 000	
	2114	Førskoletiltak minoritetsbarn	-94 000	0	0	
	2230	Skoleskyss	2 095 000	2 162 000	2 237 000	
119		Barnehage og barneskole - Leder	36 211 000	36 563 000	36 481 000	
		Sum enhet for Barnehager, barneskole	94 620 000	94 033 000	95 449 000	

Den nye Enhet for Bosetting & Integrering får da følgende budsjetttramme for 2017

Ansvar	Tjeneste	Tjenestenavn	Regnskap 2015	Budsjett 2016	Budsjett 2017
	1200	Administrasjon	0	0	956 000
161		EBI - leder			956 000
	2523	Enslige mindreårige Vestlandsstykket			6 656 000
	2524	Enslige mindreårige uteboende			-8 298 000
	2525	Ensl.mindr.Nøysomheten 20			-2 414 000
	2526	Ensl.mindr.Vestlandsstykket 53			284 000
	2527	Enslige mindreårige Randvik			-2 064 000
162		Bosetting Enslig mindreårige			-5 836 000
	2130	Voksenoppl./Fremmedspråkl			1 553 000
	2131	Voksenopplæring utv.hemm.			715 000
163		EBI - VIRK			2 268 000
	2421	Flyktningekontoret			2 347 000
	2750	Introduksjonsstønad			9 229 000
	2815	Økonomisk hjelp til flykt			3 490 000
	8500	Flytninggettilskudd			-25 690 000
164		EBI - Flyktning			-10 624 000
		Sum Enhet for bosetting & Integrering			-13 236 000

Se for øvrig enhetens virksomhetsplan.

8) Investeringer i 2017

Investeringsbudsjettet er lagt frem og grundig omtalt i økonomiplanen 2017-2020 som ble fremlagt formannskap i juni, og vedtatt i bystyret i september. Rådmannen har videreført første år i investeringsplanen inn i investeringsbudsjettet for 2017 med noen små justeringer.

Hvert enkelt prosjekt blir ikke omtalt her, men det henvises til referansepunkt i Handlingsprogrammet. Kun endringer fra vedtatt plan blir belyst.

8.1 INVESTERINGSBUDSJETTET 2017

Investeringsbudsjett		2 017			
Tiltak	Ref.HP/ØP	INV Bto	Mva-komp	Annen fin.	Lån
Nytt dekke Risørhallen	6.2.5	1 400	-280	-1 120	0
Nye lekeapparater kommunale barnehager	6.7.8	100	-20	0	-80
Tilpasning/utbygning Orreveien	6.7.22	4 500	-900	-1 370	-2 230
Velferdsteknologi/med.utstyr m/infrastr	6.7.17	800	-160	0	-640
Kjøkkeninnredninger sykehjemmet	6.7.20	600	-120	0	-480
Helsehus samordnet helsetj. Kragstgt.	6.5.24	15 000	-750	0	-14 250
Omsorgsboliger Kragstgt.	6.5.25	0	0	0	0
Fiskerihavn -liggekai - Buvikveien	6.5.23	9 000	0	-3 500	-5 500
Hollenderskjæret/Hagen	6.5.30	150	-30	0	-120
Oppdatering av kartgrunnlag	6.7.31	200	-40	0	-160
Egenkapital KLP		1 700	0	-1 700	0
Hovedplan V/A	6.5.6	6 300	0	0	-6 300
Biler og utstyr - Eiendom & Teknisk/VAR	6.7.33	1 650	-330	0	-1 320
IKT barnehager og skoler	6.1.6	400	-80	0	-320
Utvidelse av Trollstua bhg	6.5.9	4 000	-800	0	-3 200
Nedgravde renovasjonsløsninger sentrum	6.5.8	1 000	-200	0	-800
Kontorer Fargeskrinet	6.7.7	0	0	0	0
Vognskjul Hope barnehage	6.7.9	150	-30	0	-120
Kommunale kaier	6.6.4	0	0	0	0
Bokollektiv Enslige mindreårige flyktninger	6.5.29	0	0	0	0
Brann og ledelys kom.bygg	6.7.35	200	0	0	-200
Båthavner - Utskiftning flytebrygger	6.5.10	1 000	0	0	-1 000
Ei-bil Kart & Oppmålingstjenester	6.7.32	300	-60	0	-240
Nytt næringsområde Hestemyr	6.5.19	400	0	0	-400
Ladestasjoner Ei-bil	6.4.1	1 500	-300	0	-1 200
Kommunale utleieboliger	6.5.5	1 500	0	-600	-900
Brannvarsling boliger psykisk helse	6.7.21	200	-40	0	-160
Trafikksikkerhets-/nærmiljø/friluftstiltak	6.5.17	400	-80	0	-320
Avløp til Stangholmen	6.6.8	2 000	0	0	-2 000
Kommunalt hjelpemiddellager	6.7.12	4 750	-950	0	-3 800
Nett-tilgang kommunale utleieboliger	6.7.15	200	0	0	-200
Oppgradering kommunale veier	6.4.7	1 250	-250	0	-1 000
Sum investering og finansiering 2017		60 650	-5 420	-8 290	-46 940

Investeringsbudsjettet for 2017 med spesifisert finansiering

Enkelte av tiltakene som er foreslått i investeringsbudsjettet er basert på «vage anslag» og må derfor legges frem i egne saker når tiltakene er nærmere utredet.

Dette gjelder spesielt tiltakene:

- Helsehus/samløkalisering av helsetjenester
- Fiskerihavn/liggekai/Buvikveien
- Nedgravde renovasjonsløsninger i sentrum
- Utvidelse av Trollstua barnehage

Disse tiltakene er avhengige av mange faktorer som ikke er lett å beregne i en tidlig fase av prosjektet. Det være seg tilgang på fyllmasse/stein, omfang av ønsket arbeid og arealer, tilskuddsordninger, og mva-behandling som legges til grunn i prosjektene.

Tiltaket «samløkalisering av helsetjenester» er i utredningsfasen hvor blant annet arealbehov på helsesenteret og parkeringsplasser er sentrale faktorer som gir utslag på prosjektkostnad. Rådmannen jobber parallelt med tiltaket og vil legge frem egen sak til Bystyret ultimo 2016/primus 2017.

Tiltaket «Fiskerihavn – liggekai» har blitt utvidet til å også gjelde Buvikveien, og oppjustert med bto kr.6,2 mill. Tiltaket består av etablering av gangsti på utsiden av eksisterende vei, hvor det tilrettelegges for en ny liggekai til større fiskebåter på utsiden av denne. Tiltaket vil kunne utløse tilskuddsmidler, samt at det forventes et anleggsbidrag fra utbygger av Holmen som følge av at dette løser «rekkefølgebestemmelseskravet» knyttet til utbedring av Buvikveien. Hele prosjektet vil utføres med universell utforming.

Tiltaket «Nedgravde renovasjonsløsninger i Sentrum» er ikke utredet mht plassering av løsningen, og antall punkter. Dette vil ha en vesentlig innvirkning på totalkostnaden, samt at RTA AS også må ha en positiv driftseffekt av tiltaket mht logistikk-løsninger. Det er trolig at kommunen må dekke grunnarbeidene, mens RTA dekker renovasjonsløsningen.

Tiltaket «Utvidelse av Trollstua barnehage» er tidligere utredet og planlagt, og prosjektet ligger stort sett klart til igangsettelse og anbudsinnhenting. Det er usikkert hvordan anbudsprisene vil være sett opp mot kalkylen som er fra 2014. Tiltaket vil øke kapasiteten på kommunale barnehageplasser i sentrumsnære områder som i dag er fullt. Effekten av utbygningen vil utjevne balansen mellom kommunale og private heltidsplasser i kommunen som i dag er fordelt med ca 2/3-del privat og 1/3-del kommunal. Det er ventet at kommunen på sikt vil ha en positiv økonomisk driftseffekt av tiltaket.

Tiltaket «Nytt Bokollektiv Enslige Mindreårige flyktninger» på bto kr.3.5 mill er strøket fra planen da man ikke forventer å motta mer en ca 5 EM i 2017. Det er forventet å kunne håndtere disse innenfor eksisterende bokollektiv som følge av omløp av beboerne etter hvert som de flytter ut i egen bolig. Rådmannen har klargjort 6 nye plasser i Tussekroken barnehage, som vil dekke behovet.

Tiltaket «Nytt dekke Risørhallen» er lagt inn i planen ihht bystyrets vedtak om utskifting. Gulvet med best demping ble prioritert, og er kostnadsberegnet til ca 1,4 mill som skal finansieres fra investeringsfond.

For ytterligere spesifisering vises det til referansen som henviser til Handlingsprogram og Økonomiplan for 2017-2020 hvor prosjektet er nærmere beskrevet.

9) Vurderinger

I dette avsnittet gjøres noen vurderinger av budsjettet for 2017 som er presentert over. Innledningsvis vil statsbudsjettets virkninger for Risør kommune omtales. Deretter følger kommentarer til driftsbudsjettet og til slutt investeringsbudsjettet.

9.1 STATSBUDSJETTETS BETYDNING FOR RISØR KOMMUNE

Utvikling i frie inntekter - Skatt og rammetilskudd

Statsbudsjettet legger til grunn en vekst i frie inntekter på 4,075 mrd, hvorav 3,625 mrd til kommunesektoren, altså omtrent det som ble signalisert i kommuneproposisjonen i mai (3,45- 3,7 mrd.). Samtidig er de statlige satsningene økt med ca 0,5 mrd, som igjen reduserer det reelle handlingsrommet.

Den betydelige skatteveksten for 2016 som er signalisert kan ikke videreføres inn i 2017 da det er basert på ekstraordinære skatteinntekter som i stor grad kommer av store utbytter tatt ut for å tilpasse seg til skattereformen 2016. Anslag på skattevekst i 2017 er satt til 2,31 % sammenlignet med oppdatert anslag for 2016.

Slik prognosen i statsbudsjettet for 2017 viser, blir Risør kommunes samlede frie inntekter i 2016 på ca kr.363,8 mill. I budsjettet som presenteres her ligger samlede frie inntekter for 2017 på ca kr.373,8 mill.

Oppgavekorrigerte vekst (dvs. vekst i frie inntekter korrigert for omlegginger) fra 2016 til 2017 er på kr.9,6 mill. tilsvarende ca 2,65 %. Dette er nominell vekst, og vekst i lønn og andre kostnader vil redusere den reelle økningen.

Årslønnsveksten for 2017 forventes i statsbudsjettet å bli på 2,7 %. Prisveksten forventes å være 2,1 %. De frie inntektene økes med en deflator der lønnsvekst vektet 2/3 og prisvekst 1/3. Det betyr at for 2017 er deflator 2,5 %.

Realveksten for Risør kommune fra 2016 til 2017 blir dermed på ca 0,15 % og vises som nedenfor.

Forventet realvekst budsjett 2017	
Anslag frie inntekter 2016	363 802
Oppgavekorr.inntekter 2016	324
Anslag oppg.korr.frie inntekter 2016	364 126
Anslag frie inntekter -2017 Sb	373 791
Oppgavekorrigert vekst 16-17 i kr.	9 665
Oppgavekorrigert vekst 16-17 i %	2,65 %
Deflator 2017	2,50 %
Realvekst	0,15 %

Realvekst frie inntekter

De frie inntektene fra statsbudsjettet som ble lagt frem 6.oktober 2016 viser følgende:

	2016	2017	Endring	%-vis vekst
Innbyggertilskudd	157 205	161 697	4 492	
Utgiftsutjevning	16 774	19 083	2 309	
INGAR	166	-700	-866	
Særsilt fordeling	-6 794	-4 598	2 196	
Distriktstilskudd	8 275	6 981	-1 294	
Ordinært skjønn	1 400	1 150	-250	
Korrigeringer SB	891	0	-891	
Sum Rt u/skatt	177 917	183 613	5 696	3,20 %
Nto inntektsutj	30 881	31 478	597	1,93 %
Sum Rammetilskudd	208 798	215 091	6 293	3,01 %
Skatt på formue og inntekt	154 655	157 431	2 776	1,79 %
Skatt & rammetilskudd	363 453	372 522	9 069	2,50 %

Skatt og rammetilskudd fra statsbudsjettet

Endringene i rammetilskuddet (inkl.inntektsutjevning) tilsvarer en økning på 3,01 %, og en økning i skatteinntekten med ca 1,79 %, sammenlignet med siste prognose for 2016. Totalt en økning på ca 2,5 %.

Risør kommune er 4,8 % dyrere å drifte enn gjennomsnittet av landet, og 0,41 % dyrere sammenlignet med 2015 ihht utgiftsbehovsindeksen.

Aldersgruppe	01.07.2015	01.07.2016	Endring ant. pers	Endring Utg.behov
0-1 år	129	119	-10	-5,66 %
2-5 år	272	264	-8	-0,59 %
6-15 år	765	752	-13	-1,48 %
16-22 år	638	629	-9	-0,82 %
23-66 år	3 869	3 849	-20	-0,35 %
67-79 år	906	962	56	3,83 %
80-89 år	271	279	8	4,48 %
90+ år	85	82	-3	-6,73 %
Totalt	6 935	6 936	1	

Endring i befolkningssammensetningen fra 2015 til 2016

Befolkningsutviklingen fra 1/7-15 til 1/7-16 viser at vi blir færre innbyggere i samtlige aldersgrupper unntatt aldersgruppene 67-79 år og 80-89 år. Samlet sett har vi en vekst på 1 person i samme periode.

Samlet sett har landet hatt en befolkningsvekst på 0,889 %, mens Risør kommune har hatt en vekst på 0,014 %. Over tid medfører det at kommunens andel av landet blir relativt sett mindre, som gir utslag i reduserte rammeoverføringer.

Endringen i befolkningen slår ut på hvor mye kommunen får i rammetilskudd, men utviklingen i alderssammensetningen er også interessant sett opp mot hvordan rådmannen bør prioritere sin fordeling av de midlene vi har.

Ser man på de siste 4 års utvikling kan det vises slik;

Aldersgruppe	2013	2017	Endring	Utg.behov
0-1 år	132	119	-13	0,7516
2-5 år	282	264	-18	0,7990
6-15 år	802	752	-50	0,9019
16-22 år	635	629	-6	1,0217
23-66 år	3 875	3 849	-26	0,9634
67-79 år	748	962	214	1,3552
80-89 år	301	279	-22	1,1938
90+ år	88	82	-6	1,3921
Totalt	6 863	6 936	73	

Dersom man kategoriserer dette over i 3 kategorier er utviklingen som følger:

- Barn/ungdom: 81 færre innbyggere
- Videregående/yrkesaktive: 32 færre innbyggere
- Pensjonister/eldre: 186 flere innbyggere

Rådmannen konstaterer at utviklingen i de eldre aldersgruppene er av betydning for hvordan kommunen bør forvalte midlene, og unngå en relativ svekkelse av eldreomsorgen i årene som kommer. Rådmannen har i 2017 budsjettet kompensert enhet for Omsorg gjennom ekstra rammemidler i budsjettarbeidet for å unngå kutt i tjenestetilbudet.

Sentrale endringer

Skolene

- Økt timetall i realfag 5-7 trinn med 1 time fra høsten-16, helårseffekt kr.114,4 mill
- Kompetansesatsing for lærere videreføres i 2017
- Tilskudd til økt lærerinnsats 1-4 trinn videreføres øremerket for skoleåret 2017-18 med kr.690,4 mill (2016).

Barnehagene

- Makspris i barnehagene settes til kr.2.730 pr mnd.
- Botidskrav på 5 år for rett til kontantstøtte, kr.2 mill.
- Gratis kjernetid i barnehager for 3 åringer, helårseffekt kr.28,7 mill

Helse & Sosial

- 50 mill er satt av til videreføring av styrking av helsestasjon og skolehelsetjeneste i kommunene. Totalt 899 mill siden 2014.
- 101,3 mill øremerkede midler til kommuner som kan dokumentere styrkning av tjenesten. Tilskuddet må søkes på.
- 20 mill til flere psykologer i kommunene, tilsvarende 65 nye årsverk. Tilskuddet må søkes på.
- 60 mill til aktivitetsplikt for sosialhjelpsmottakere under 30 år.
- 15,7 mill til boligsosialt arbeid og boligsosialt kompetansetilskudd.
- Øremerket tilskudd flere stillinger i barnevern 2011-2016 videreføres. (ingen nye stillinger tilføres)

Omsorg

- Kommunal øyeblikkelig hjelp utvides til også å omfatte brukere med rusproblemer og personer med psykiske lidelser.
- Dagtilbud til hjemmeboende personer med demens frem mot 2020. 45 mill i øremerkede tilskudd for å etablere ca 750 ny plasser. (30 % finansiering)

Habilitering

- Økning i innslagspunktet for refusjon av utgifter til Ressurskrevende Tjenester med kr.50.000 i tillegg til at innslagspunktet er justert for forventet lønnsvekst. Kompensasjonsgraden holdes uendret på 80 %.

Flyktning og integrering

- Omlegging av refusjonsordningen for enslige mindreårige flyktninger til ordning med fast tilskudd pr person.
- Ekstratilskudd kr.100.000 for bosetting av enslige mindreårige flyktninger videreføres.
- Ekstratilskudd kr.50.000 for bosetting av flyktninger videreføres

Andre satsninger

- Øremerkede tilskuddsmidler til Frivillighetssentral innlemmes i rammetilskuddet med 151 mill.

Satsingsområder - oppsummert

Rådmannen har særfordelt midler knyttet til gratis kjernetid i barnehagene i rammefordelingen, mens de variable elementene er forsøkt tatt hensyn til innenfor hver enkelt enhets rammer ved utarbeidelse av driftsbudsjettene.

Helsestasjon og skolehelsetjeneste er overkompensert i perioden 2014-2016 med kr.636 og har følgelig fått fullt ut kompensert satsningen som går inn i 2017 også.

Flere av korrigeringsene i rammetilskuddet er øremerkede ordninger som den enkelte enhet selv vurderer søknad på midler.

Regjeringen har satt av 650 mill til øremerket tilskudd til vedlikehold og rehabilitering i kommuner på Sør- og Vestlandet. 400 mill utbetales direkte til kommuner med arbeidsledighet over landsgjennomsnittet med et likt beløp pr arbeidsledig ut over snitt. De siste 250 mill holdes igjen for å se på utviklingen i ledigheten utover året.

9.2 DRIFTSBUDSJETTET

Oppsummert ser driftsbudsjettene til de enkelte enhetene ut slik som vist under, med både brutto og netto rammer.

Rådmanens forslag	Bto utgifter	Bto inntekter	Nto ramme
Rådmannen	25 775 000	-1 110 000	24 665 000
Støttefunksjoner	13 643 000	-3 025 000	10 618 000
Habilitering	71 045 000	-41 923 000	29 122 000
Omsorg	118 044 000	-14 918 000	103 126 000
Kultur	13 265 000	-3 215 000	10 050 000
Plan og byggesak	6 573 000	-5 428 000	1 145 000
VAR	32 773 000	-32 773 000	0
Eiendom og tekniske tjenester	50 099 000	-25 221 000	24 878 000
Barnehage og barneskole	118 937 000	-23 488 000	95 449 000
Ungdomskole/VIRK	25 753 000	-1 372 000	24 381 000
Helse & sosial	42 131 000	-3 911 000	38 220 000
Risør Biovarme	1 250 000	-1 250 000	0
Bosetting & Integrering	71 289 000	-84 525 000	-13 236 000
Sum driftsenhetene	590 577 000	-242 159 000	348 418 000
Felles	59 521 000	-430 094 000	-370 573 000
Avsetninger	23 605 000	-1 450 000	22 155 000
Sum fellesområdene	83 126 000	-431 544 000	-348 418 000
Kontrollsum	673 703 000	-673 703 000	0

Rammene for den enkelte enhet delt opp i brutto og netto.

Tabellen kan også vises gjennom et kakediagram som viser enhetens andel av de totale netto driftsrammene.

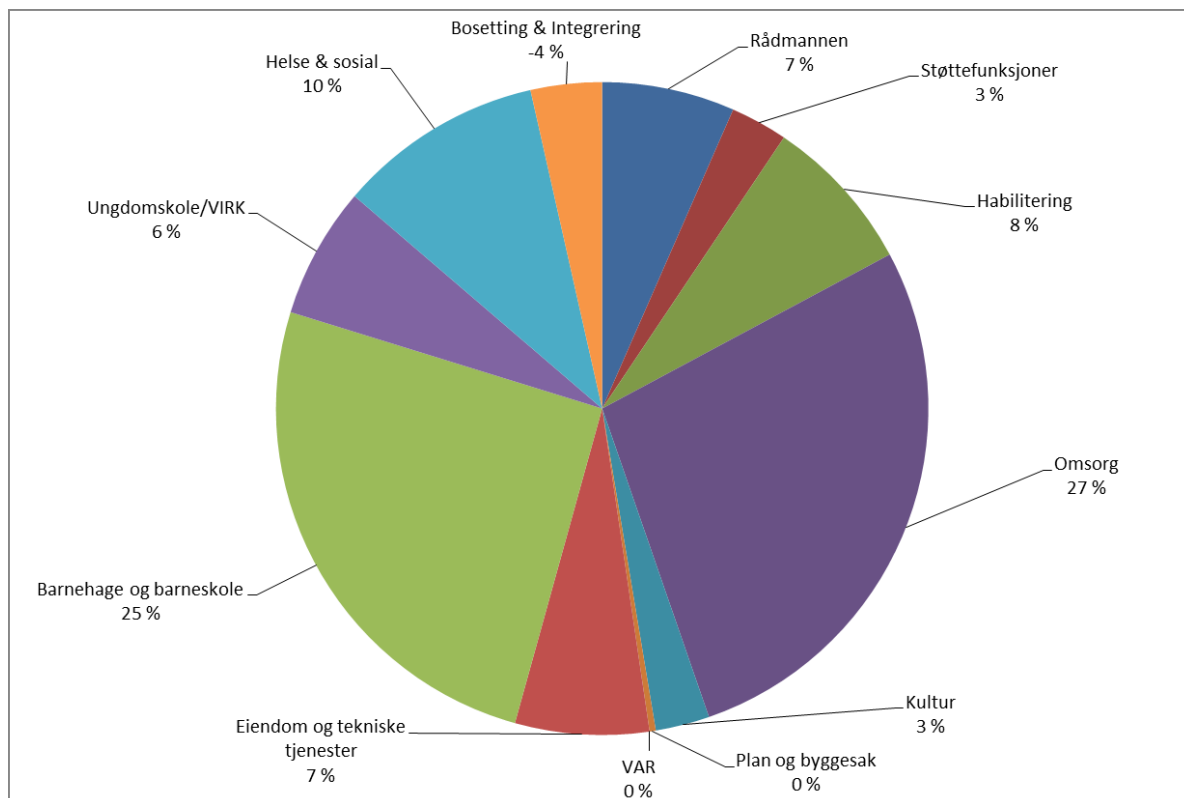
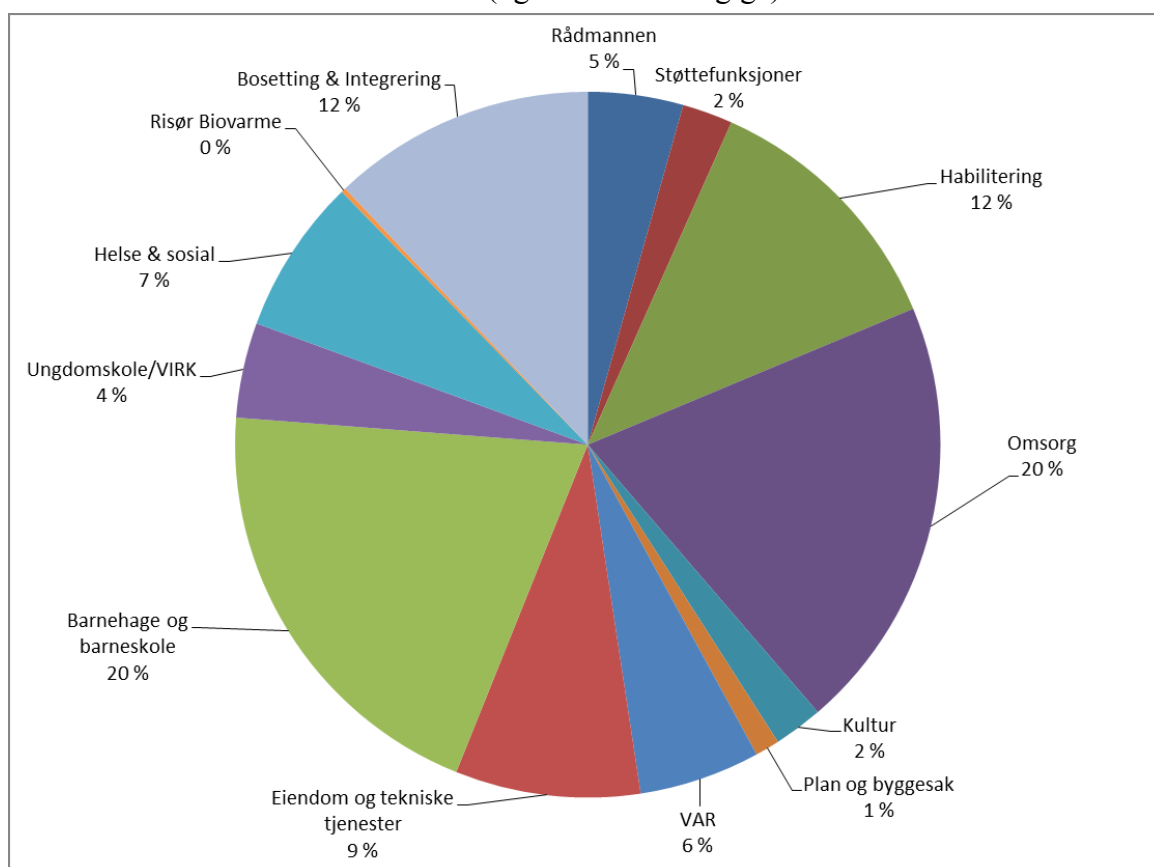

Diagram over % -vis andel av netto driftsrammer.

Samme kakestykke kan også vises med brutto driftsrammer, og som dermed fremhever de innteksterke (og inntektsavhengige) driftsenhetene.

Som man kan se av tabellene over er omsorg og barneskoler/barnehager/PPT de største enhetene både på brutto og netto nivå. Dette medfører også at dette er de enhetene som må ta største delen av kaka dersom det kuttes med osthøvel.

Risør kommune har tidligere år kun tatt kutt med osthøvel, og i liten grad fordelt kuttene etter en kvalifisert analyse av utgiftsbehovene i kommunen, eller forsøkt å tilpasse til befolkningsframskrivninger. Etter mange år med osthøvel er det nå mange enheter som sliter med å få balansert budsjettet, da det ikke er mer å kutte på uten at det påvirker tjenestene vesentlig, og kan få negativt utslag.

Rådmannen har i 2017 budsjett ikke foretatt noen kutt i tjenestetilbudet ifht budsjetttrammene. Alle enheter er kompensert for pris og lønnsvekst slik at den type kutt ikke har vært nødvendig. Dersom nye utgifter tilfaller kommunens drift i budsjettbehandlingen bør kutt-type defineres for å unngå bruk av «osthøvelen».

Netto driftsresultat i budsjettet 2017

Tabellene under viser brutto og netto driftsresultat i budsjettet for 2017. Den første tabellen viser tall for hele den kommunale produksjonen. Den andre tabellen viser tall for kommunal produksjon eksklusive VAR områdene.

Hovedoversikt drift			
	Regnskap 2015	Budsjett 2016	Budsjett 2017
Brukerbetalinger	-14 979 000	-15 840 000	-16 612 000
Andre salgs- og leieinntekter	-56 007 000	-53 972 000	-58 577 000
Overføringer med krav til motytelse	-105 196 000	-85 330 000	-81 665 000
Rammetilskudd	-202 203 000	-210 404 000	-215 091 000
Andre statlige overføringer	-39 056 000	-37 823 000	-72 144 000
Andre overføringer	-1 394 000	-15 000	-50 000
Skatt på inntekt og formue	-147 886 000	-148 117 000	-157 431 000
Eiendomsskatt	-18 968 000	-20 413 000	-20 713 000
SUM DRIFTSINNTEKTER (B)	-585 689 000	-571 914 000	-622 283 000
Lønnsutgifter	299 710 000	280 459 000	310 182 000
Sosiale utgifter	71 882 000	91 565 000	96 271 000
Kjøp av varer og tjenester som inngår i komm tjenesteprod	64 130 000	56 373 000	64 136 000
Kjøp av varer og tjenester som erstatter komm tjprod	71 013 000	79 802 000	83 339 000
Overføringer	30 558 000	35 475 000	38 225 000
Avskrivninger	24 457 000	24 031 000	23 775 000
Fordelte utgifter	-35 000	0	0
SUM DRIFTSUTGIFTER (C)	561 715 000	567 705 000	615 928 000
BRUTTO DRIFTSRESULTAT (D = B-C)	-23 974 000	-4 209 000	-6 355 000
Renteinntekter, utbytte og eieruttak	-9 962 000	-8 266 000	-9 136 000
Gevinst på finansielle instrumenter	0	0	0
Mottatte avdrag på utlån	-129 000	-135 000	-130 000
SUM EKSTERNE FINANSINNTEKTER (E)	-10 090 000	-8 401 000	-9 266 000
Renteutgifter, provisjoner og andre finansutgifter	20 476 000	20 258 000	19 277 000
Tap på finansielle instrumenter	0	0	0
Avdrag på lån	19 489 000	19 710 000	21 900 000
Utlån	109 000	65 000	65 000
SUM EKSTERNE FINANSUTGIFTER (F)	40 074 000	40 033 000	41 242 000
RESULTAT EKSTERNE FINANSIERINGSTRANSAKSJONER	29 984 000	31 632 000	31 976 000
Motpost avskrivninger	-24 457 000	-24 031 000	-23 775 000
NETTO DRIFTSRESULTAT (I)	-18 447 000	3 392 000	1 846 000
Bruk av tidligere års regnskapsmessig mindreforbruk	-9 781 000	0	0
Bruk av disposisjonsfond	-2 868 000	-1 436 000	-969 000
Bruk av bundne fond	-14 438 000	-11 130 000	-11 940 000
SUM BRUK AV AVSETNINGER (J)	-27 087 000	-12 566 000	-12 909 000
Dekning av tidligere års merforbruk	0	0	0
Avsetninger til disposisjonsfond	9 781 000	0	0
Avsetninger til bundne fond	12 171 000	9 174 000	11 063 000
SUM AVSETNINGER (K)	21 952 000	9 174 000	11 063 000
Udisponert overskudd	0	0	0
Til inndekning senere år (underskudd)	0	0	0
REGNSKAPSMESSIG MER- MINDREFORBRUK (L = I+J-K)	-23 582 000	0	0

Økonomisk oversikt drift inkl. selvkostområdene (VAR)

Hovedoversikt drift, eks VAR			
	Regnskap 2015	Budsjett 2016	Budsjett 2017
Brukerbetalinger	-14 979 000	-15 840 000	-16 612 000
Andre salgs- og leieinntekter	-34 756 000	-33 049 000	-36 574 000
Overføringer med krav til motytelse	-104 813 000	-85 330 000	-81 665 000
Rammetilskudd	-202 203 000	-210 404 000	-215 091 000
Andre statlige overføringer	-39 056 000	-37 823 000	-72 144 000
Andre overføringer	-1 394 000	-15 000	-50 000
Skatt på inntekt og formue	-147 886 000	-148 117 000	-157 431 000
Eiendomsskatt	-18 968 000	-20 413 000	-20 713 000
SUM DRIFTSINNEKTER (B)	-564 055 000	-550 991 000	-600 280 000
Lønnsutgifter	294 837 000	275 938 000	304 971 000
Sosiale utgifter	70 536 000	90 116 000	94 699 000
Kjøp av varer og tjenester som inngår i komm tjenesteprod	56 069 000	50 272 000	58 035 000
Kjøp av varer og tjenester som erstatter komm tjprod	69 168 000	78 101 000	81 488 000
Overføringer	30 460 000	35 475 000	38 225 000
Avskrivninger	19 836 000	18 710 000	18 710 000
Fordelte utgifter	-2 684 000	-3 630 000	-2 786 000
SUM DRIFTSUTGIFTER (C)	538 222 000	544 982 000	593 342 000
BRUTTO DRIFTSRESULTAT (D = B-C)	-25 833 000	-6 009 000	-6 938 000
Renteinntekter, utbytte og eieruttak	-9 962 000	-8 266 000	-9 136 000
Gevinst på finansielle instrumenter	0	0	0
Mottatte avdrag på utlån	-129 000	-135 000	-130 000
SUM EKSTERNE FINANSINNEKTER (E)	-10 091 000	-8 401 000	-9 266 000
Renteutgifter, provisjoner og andre finansutgifter	20 476 000	20 258 000	19 277 000
Tap på finansielle instrumenter	0	0	0
Avdrag på lån	19 489 000	19 710 000	21 900 000
Utlån	109 000	65 000	65 000
SUM EKSTERNE FINANSUTGIFTER (F)	40 074 000	40 033 000	41 242 000
RESULTAT EKSTERNE FINANSIERINGSTRANSAKSJONER	29 983 000	31 632 000	31 976 000
Motpost avskrivninger	-24 457 000	-24 031 000	-23 775 000
NETTO DRIFTSRESULTAT (I)	-20 307 000	1 592 000	1 263 000
Bruk av tidligere års regnskapsmessig mindreforbruk	-9 781 000	0	0
Bruk av disposisjonsfond	-2 868 000	-1 436 000	-969 000
Bruk av bundne fond	-3 249 000	-556 000	-1 170 000
SUM BRUK AV AVSETNINGER (J)	-15 898 000	-1 992 000	-2 139 000
Dekning av tidligere års merforbruk	0	0	0
Avsetninger til disposisjonsfond	9 781 000	0	0
Avsetninger til bundne fond	2 834 000	400 000	876 000
SUM AVSETNINGER (K)	12 615 000	400 000	876 000
Udisponert overskudd	0	0	0
Til inndekning senere år (underskudd)	0	0	0
REGNSKAPSMESSIG MER- MINDREFORBRUK (L = I+J-K)	-23 582 000	0	0

Økonomisk oversikt drift ekskl. selvkostområdene (VAR)

Netto driftsresultat i budsjettet som fremlegges er negativt med kr.1,84 mill som gir et negativt netto driftsresultat på ca 0,29 %. Dersom vi ser bort fra VAR-området, får vi et negativt netto driftsresultat på kr.1,26 mill noe som gir et negativt netto driftsresultat på ca 0,21 %. Årsaken til forskjellen er at VAR

området finansieres fra bundne driftsfond hvor vi i 2017 bruker 1,8 mill til å finansiere selvkostområdene i stedet for å øke gebyrene.

Driftsbudsjettet ekskl.selvskost har en netto fondsbruk på ca 1,26 mill som tilsier at vi bruker mer penger enn vi får inn i budsjettet, og finansierer driften med «sparepenger». Det ble vedtatt i Handlingsprogram og økonomiplan 2017-20 en videreføring av Risør Utvikling & Vekst finansiert av disposisjonsfond, mot rådmannens innstilling, hvilket innebærer en drift uten løpende finansiering. Rådmannen vil forsøke å innarbeide dette i ordinær drift fra budsjettåret 2018.

Brutto-driftsresultat viser et overskudd på kr.6,35 mill (1,02 %) totalt sett, og på kr.6,93 mill (1,15 %) når vi ser bort fra VAR områdene.

Dette betyr at kommunen i 2017 vil bruke ca kr.8,2 mill av driftsmidlene til å dekke finansutgifter, som er en økning på ca 0,6 mill sammenlignet med budsjettet for 2016. Økningen skyldes delvis økningen i budsjettert avdrag sammenlignet med budsjett 2015. Gjeldssituasjonen i kommunen medfører at kommunens følsomhet overfor rentemarkedet er stor, som igjen kan medføre at en større andel av driftsmidlene må gå til å dekke kapitalkostnader i stedet for bedret tjenestetilbud i driftsenhetene.

Rådmannen har i årets Handlingsprogram/Økonomiplan og videre i budsjettet for 2017 hatt stort fokus på å videreføre dagens tjenestetilbud ved å kompensere enhetene fullt ut for forventet pris og lønnsvekst inn i nytt år. Det har følgelig ikke vært rom for å sette av midler til et overskudd eller bedre netto driftsresultat.

Kommunenes Sentralforbund (KS) anbefaler å budsjettere med et netto driftsresultat på ca 1,75 % av sum driftsinntekter, som tilsvarer et netto driftsresultat på ca 10,9 mill.

Rådmannen ser på det som viktig å tilstrebe å tilpasse driften i årene som kommer til å ha et overskudd for å skaffe større handlingsrom til prioriteringer, samt for å sette av reserver til å sikre et fortsatt godt tjenestetilbud i fremtiden.

Rådmannen har i sitt budsjett videreført prinsippet om å skjerme disposisjonsfondet i størst mulig grad ved ikke bruke av dette for å finansiere økt drift i 2017. De kr.969.000 som er budsjettert brukt av disposisjonsfondet i 2017 går til dekning av slutføringen av tiltaket «oppdydding gml eiendomssaker» med kr.184.000, samt politisk vedtak om å finansiere videreføring av RUV med kr.785.000,-.

Lønn

I budsjettforslaget for 2017 har kommunens utgifter til lønn økt med ca kr.34,4 mill fra budsjett 2016. Dette tilsvarer 9,25 % økning.

Inkludert i denne økningen ligger utgifter til kvalifiseringsprogrammet og introduksjonsprogrammet med hhv.ca 1,5 mill og 9,3 mill på belasting lønn innen Helse & Sosial og EBI. Korrigerer vi veksten for disse «eksterne» lønnskostnadene, vil veksten bli på ca kr.30 mill, eller ca 8,21 %.

	Budsjett 2016	Budsjett 2017	Endring kr.	Endring %
Lønnskostnader	280 459	310 182	29 723	10,60 %
Sosiale kostnader	91 565	96 271	4 706	5,14 %
Sum	372 024	406 453	34 429	9,25 %
Kvalifiseringsprogram	1 525	1 525	-	0,00 %
Introduksjonsprogram	4 825	9 229	4 404	91,27 %
Sum	365 674	395 699	30 025	8,21 %

Utvikling lønnsutgifter

Vi kan se at veksten i lønnsutgifter 9,25 %, mens forventet årslønnsvekst i er lagt til 2,7 %. Avviket her skyldes økt bemanning innen tjenestene VIRK, Enslige mindreårige og Helse & Sosial. Endringene fra budsjett 2016 kan visene som nedenfor.

Budsjetterte årsverk - utvikling	B-2016	B-2017	Endring
Rådmannen	8,50	7,95	-0,55
Støttefunksjoner	13,30	13,30	0,00
Habilitering	107,18	123,81	16,63
Omsorg	129,08	132,02	2,94
Kultur	7,88	7,55	-0,33
Plan og byggesak	7,60	8,22	0,62
VAR	11,00	12,00	1,00
Eiendom og tekniske tjenester	35,44	35,17	-0,27
Barnehage og barneskole	114,49	117,37	2,88
Ungdomskole/VIRK	46,96	52,84	5,88
Helse & sosial	16,94	21,94	5,00
Risør Biovarme	-	-	0,00
Bosetting & Integrering	-	-	-
Sum driftsenhetene	498,37	532,17	33,80

Utvikling årsverk i enhetene fra budsjett-16 til budsjett-17

Se for øvrig enhetenes virksomhetsplaner for ytterligere informasjon vedrørende endringer i bemanningen.

Ved vurdering av avsetning til lønnsoppgjøret 2017 benytter vi en modell fra Telemarkforskning som hensyntar forventet årslønnsvekst i statsbudsjettet (2,7 %), korrigert for overheng (0,90 %).

Beregning blir da som følger:

Avsetning til sentralt lønnsoppgjør 2017	
Lønnsmasse budsjett 2016	352 751
Lønnsvekst Sb 2017	2,70 %
Overheng 0,9%	0,90 %
Lønnsavsetning	6 350

Beregning av avsetning til lønnsoppgjøret 2017

Beregningsmodellen tilsier at det bør settes av 6,35 mill til lønnsoppgjøret i 2017. Det ble for 2016 lagt til grunn netto årslønnsvekst på 2,4 %, mens det for 2017 anslås til 2,7 %.

Lønnsoppgjøret for 2016 har vært kostbart innen enkelte enheter med ansatte med høy utdanning (5 år), og det er ventet at disse vil få en vesentlig vekst også neste år.

Rådmannen har i budsjettprosessen økt avsetningen til sentral pott fra 6 mill i HP/ØP til 6,35 mill. Dersom lønnsoppgjøret blir dyrere enn 6,35 mill må rådmannen finne inndekning for dette 2. tertial 2017.

Lån, renter og avdrag

Tabellen under viser en oversikt over kommunens estimerte lånegjeld pr. 1/1-2017, samt beregnet renteutgifter og avdrag for 2017.

Lån	Navn	Restgjeld 1/1	Renter	Avdrag	Restgjeld 31/12	Type	Rente
Nordea 1	Nordea 2008	100 000 000	1 284 548		100 000 000	Sertifikatlån mot 3 mnd Nibor	1,19 %
Nordea Swap (100")	Nordea 2008		3 797 556			RenteSwap, fast til flytende	4,82 %
Nordea 2	Nordea 2011	35 541 660	408 262	1 421 668	34 119 992	Sertifikat mot 3 mnd Nibor	1,16 %
Nordea Swap (42,65')	Nordea 2011		781 093			RenteSwap, fast til flytende	3,26 %
Nordea Swap 3	Nordea 2012		1 169 925			RenteSwap, fast til flytende	3,47 %
Nordea 4	Nordea 2014	57 223 581	652 791	2 040 000	55 183 581	Sertifikatlån mot 3 mnd Nibor	1,15 %
Nordea Swap 4	Nordea 2014		627 247			RenteSwap, fast til flytende	2,21 %
DnB 6 Swap 100"	Avsluttes 15/3-17		755 625			RenteSwap, fast til flytende	4,10 %
Kommunalbanken 9	20110139	97 286 340	1 734 482	4 578 200	92 708 140	Serielån Flytende rente	1,79 %
Kommunalbanken 10	20110140	155 521 200	2 791 519	6 836 080	148 685 120	Serielån Flytende rente	1,80 %
Kommunalbanken 13	20130179	57 416 620	990 157	2 166 680	55 249 940	Serielån Flytende rente	1,73 %
Kommunalbanken 13-II	20130629	53 099 960	931 748	1 966 680	51 133 280	Serielån Flytende rente	1,76 %
KLP Kommunekreditt	10620(2006)	9 660 340	187 917	1 066 666	8 593 674	Serielån, Flytende rente	2,00 %
KLP Kommunekreditt	06037(2015)	24 791 666	429 124	833 333	23 958 333	Serielån, Flytende rente	1,79 %
Husbanken 1	11468801 3	2 069 452	39 472	295 638	1 773 814	Serielån, Fastrente	1,98 %
Husbanken 2	11421595 7	214 122	4 134	20 701	193 421	Serielån, Fastrente	1,98 %
Husbanken 5	11503237-7	1 430 336	25 287	77 004	1 353 332	Serielån, Flytende rente	1,79 %
Nytt lån 2017			897 056	1 541 000	44 699 000	Serielån, Flytende rente	1,94 %
Minimumsavdrag				-900 000	900 000		
Sum		594 255 277	17 507 943	21 943 650	618 551 627	(24 296 349,69)	
Budsjett 2017			17 769 000	21 900 000		Snittrente portefølje 2,89%	

Låneportefølje med beregnet renter og avdrag for 2017.

Det er budsjetttert med de faktiske rentebetingelsene som ligger i låneporteføljen vår pr nå, både på flytende og faste lån. Norges Bank signaliserer en vedvarende lav rente på dagens nivå og underbygger forutsetningene lagt til grunn.

Kommunalbanken anbefaler å legge til grunn en gjennomsnittlig NIBOR rente på 1,10 % tillegg en margin på 0,7 % på flytende lån. NIBOR baserte lån i vår portefølje ligger omtrent på det nivået, og oppdaterte renter viser at flytende rente ligger omtrent på 1,09 %.

Anbefaling KBN budsjettrenter

Norges bank styringsrente	0,50 %
Påslag styringsrente	0,60 %
Anslag NIBOR 3 mnd	1,10 %
Bankenes kredittpåslag	0,70 %
Budsjettrente	1,80 %

Vektingen av porteføljen vil ved inngangen av 2017 være på ca 45 % flytende og 55 % faste renter, men vil i april endres til omtrent 61 % flytende og 39 % fast. Dette er som følge av en rentebinding på 100 mill som utløper i mars 2017 som frigjør en del rentemidler. Vektingen etter endringen medfører at

porteføljen eksponeres såpass mye at rådmannen vil vurdere å binde deler av porteføljen på nytt for å øke vektingen på fastrente.

Porteføljen vil ha en rentefølsomhet på ca 2,4 mill ved en renteøkning på 1 % med helårseffekt basert på endret vekting.

Kostnaden ved å sikre låneporteføljen vår er at vi får en høyere gjennomsnittsrente enn ved ha en høyere andel flytende. Rådmannen mener at med en såpass stram økonomi, og en såpass stor gjeldsandel ifht driftsinntekter, er en høy vekting rentebinding en nødvendighet.

Enkel gjennomsnittsberegning tilsier at vi har en snittrente på ca 2,89 %.

Låneopptaket i 2017 er forventet å tas opp tidlig i året da rådmannen tilstreber å ikke låne opp midler i 2016. Dette vil tære såpass på likviditeten at lånemidler vil bli nødvendig tidlig i året. Det er lagt inn et låneopptak på 44,7 mill i beregningen som vil gi utslag på kapitalkostnadene. Resterende låneopptak vil tas opp etter behov utover året, og tas ikke hensyn til i beregningen.

Lånemassen ved årets inngang vil kunne variere fra tabellen som følge av minimumsavdragsberegningen i 2016. Rådmannen har i 2016 økt avdragsbudsjettet med 2,1 mill for å betale ned mer på lånene som følge av økte skatteinntekter i 2016.

Forslag til ny Kommunelov vil stramme inn reglene for beregning av minimumsavdrag til kun å gjelde «forenklet modell», som for Risør kommune vil innebære en økt avdragsbelastning enn tidligere år.

9.3 INVESTERINGSBUDSJETTET

Finansiering av investeringene

Som oversikten i investeringsbudsjettet viser finansierer Risør kommune stort sett sine investeringer ved låneopptak.

Årets investeringer budsjetteres finansiert som følger (i hele 1000):

Finansiering av investeringer		2017
Sum investeringskostnad		60 650
Sum finansiering mva-kompensasjon		-5 420
Sum finansiering tilskudd/fond		-8 290
Sum finansiering Lån		-46 940
Herav innenfor selvkostområdene		8 960
Lånebehov eks Selvkostområdene		-37 980

Finansiering av budsjetterte investeringer 2017

Rådmannen har ihht ny veileder for budsjettering av investeringer spesifisert brutto investeringskostnad. Tabellen over viser hvordan de totale investeringskostnadene finansieres med hhv investeringsfond, salgsinntekter/tilskudd, mva – kompensasjon og låneopptak.

Investeringsprosjektene:

Alle investeringsprosjekt er omtalt tidligere i HP/ØP og fremstilt oppsummert i kapittel 8.1.

Totalt foreslås det investeringer for kr.60,5 mill i 2017, hvorav kr.46,9 mill må lånefinansieres. Av disse er det igjen kr.8,9 mill som vedrører VAR-områdene. Det innebærer investeringer på kr.38 mill som vil belaste driftsregnskapet med renter og avdrag fremover. Det legges opp til bruk av investeringsfond med kr.2,8 mill ifm egenkapitalinnskudd i KLP (1,7 mill) og nytt dekke i Risørhallen med 1,1 mill.

Rådmannen har utfordringer med etterslep på bevilgninger i investeringsbudsjettet. Rådmannen vil dra med seg en vesentlig andel investeringer over fra 2015 og 2016 inn i 2017. Rådmannen har i 2016 tilstrebet å benytte tidligere låneopptak (Ubrukte lånebevilgninger) til inneværende års gjennomførte investeringer. Størrelsen på ubrukte lånemidler vil følgelig være sterkt redusert inn i 2017, mens ubrukte lånebevilgninger vil være vesentlige. Fordelen med det er at man slipper kapitalkostnadsbelastning når man ikke får gjennomført planlagt investering.

Rådmannen har bevisst holdt igjen på investeringsbudsjettet for å tilstrebe å holde seg innenfor handlingsregelen som ble vedtatt i bystyret tidligere. Med det fremlagte budsjettet for 2017 og investeringsplanen i HP/ØP 2017-2020 skal handlingsregelen overholdes.

9.4 PROSESS FOR INVESTERINGSBUDSJETTET

Administrasjonen er inne i en prosess hvor det tilstrebes en bedre oppfølging og rapportering på investeringsregnskapet. Prosessen innebærer at man i løpet av året får tre ledd i årshjulet for lånefinansiering av kommunens investeringer.

- Budsjettering av neste års investeringsbudsjett (september-oktober)
- Nedjustering av lånefinansieringen av årets investeringsbudsjett mot prognose på årets faktiske gjennomførte investeringer (november-desember)
- Rebudsjettering av pågående prosjekter som ikke ble ferdigstilt året før (februar-mars)

Budsjettet som her legges frem vil derfor 1. tertial 2017 bli justert opp med de resterende investeringene fra 2016 såfremt de fremdeles er aktuelle.

10) Rådmannens konklusjon

Gitt de forutsetninger budsjettet bygger på – fremmer rådmannen et budsjett for 2017 i balanse.